ISSN -2583-147X (P), **Vol.- 9, Issue No.XI, February 2024**
Bastabatara Pariprakash Prachee
Peer Reviewed and Referred Research Journal

୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ : ସ୍ଥିତି ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନ

ଡ. ପ୍ରମିଳା ପାତ୍ର

ପ୍ରଚଳିତ ଧାରାର ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ବିମୁଖ ମନୋଭାବ ହିଁ କ୍ରମଶଃ ସାହିତ୍ୟକୁ ପୂର୍ବ ପ୍ରଚଳିତ ପରଂପରା ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧରୁ ବିଚ୍ୟୁତ କରି ଏକ ନୂତନ ଚିନ୍ତା ଚେତନାର ଗତିପଥରେ ଆଗେଇ ନିଏ । ଏହି ନୂତନ ଗତିପଥ ହିଁ ସାହିତ୍ୟରେ ନୂତନ ଯୁଗଟିଏ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଏହି ନୂତନ ଯୁଗ, ନୂତନ ଗତିପଥ, ନୂତନ ଚିନ୍ତାଚେତନାର ସୂତ୍ରପାତ ଘଟିଥିବା କାଳଖଣ୍ଡକୁ ଏକ ମାଇଲଷ୍ଟମ୍ଭ ରୂପେ ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଏ । ପ୍ରଥମ ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ଭାବେ ଗୃହୀତ ଫକୀରମୋହନଙ୍କ 'ରେବତୀ' ହିଁ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ମୂଳଦୁଆ । ଯାହାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବହୁ ଗାଳ୍ପିକ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରିବା ଦିଗରେ ଲେଖନୀ ଚାଳନା କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ 'ରେବତୀ'ର ପ୍ରକାଶ କାଳ ୧୮୯୮ ମସିହା ହିଁ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରମୁଖ ମାଇଲଷ୍ଟମ୍ଭ ରୂପେ ପରିକଳ୍ପିତ । ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପର ଉନ୍ମେଷ ପର୍ବ (୧୮୯୮) ଠାରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତି (୧୯୪୭) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟକୁ କବଳିତ କରିଥିଲା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, କୁସଂସ୍କାର, ଧର୍ମୀୟ ରୀତିନୀତି, କନ୍ୟାସୁନା ପ୍ରଥା, ଯୌତୁକ, ଜାତିପ୍ରଥା, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ନାରୀଶିକ୍ଷାର ଅଭାବ ଆଦି ଉପାଦାନ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂରୀଭୂତ କରି ସମାଜସଂସ୍କାର ଦିଗରେ ଉକ୍ତ କାଳଖଣ୍ଡର ଗାଳ୍ପିକଗଣ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଫକୀରମୋହନଙ୍କ ସମେତ ଦୟାନିଧି ମିଶ୍ର, ବାଙ୍କନିଧି ପଟ୍ଟନାୟକ, ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ନନ୍ଦ, ଦିବ୍ୟସିଂହ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରମୁଖଙ୍କ ଗଳ୍ପଜଗତ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କଲେ ଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ଯେ, ଓଡ଼ିଶାର ଜାତୀୟତା, ଓଡ଼ିଶାର ଐତିହ୍ୟ, ମାଟି, ପାଣି, ପବନ ଓ ସର୍ବୋପରି ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଜୀବନ ପ୍ରବାହର ଚିତ୍ର । ମୁଖ୍ୟତଃ ମାନବବାଦୀ ଭାବଧାରା, ଉପଦେଶଧର୍ମିତା ଓ ନୀତିବୋଧର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହିଁ ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ମୁଖ୍ୟ ଉପଜୀବ୍ୟ ।

ଦୁଇଟି ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ବିଭୀଷିକାମୟ ଚିତ୍ର, ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବିଚାରଧାରାର ବୈପ୍ଳବିକ ଚେତନା, ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ଆଗ୍ନେୟ ଉତ୍ତାପ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉତ୍କଳ ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ, କୁଟୀର ଶିଳ୍ପର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ, ଯନ୍ତ୍ରଶିଳ୍ପର ଅଭ୍ୟୁଦୟ, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ନିବାରଣ, ନାରୀ ଜାଗରଣ, ଜାତୀୟତାବୋଧ, ଆଦର୍ଶବାଦ ପ୍ରଭୃତିକୁ ପାଥେୟ କରି ପ୍ରାକ୍-ସ୍ୱାଧୀନତାକାଳୀନ ଗଳ୍ପଜଗତ ସମୃଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଛି । ଉକ୍ତ ଧାରାର ଗାଳ୍ପିକଗଣ ହେଲେ ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର, ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ର, ଅନନ୍ତ ପ୍ରସାଦ ପଣ୍ଡା, ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର, କାଳିନ୍ଦୀଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ଅନନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ, ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ରାଉତରାୟ, ଭଗବତୀଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ କର ପ୍ରମୁଖ । ବାସ୍ତବବାଦୀ, ପ୍ରଗତିବାଦୀ, ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ତଥା ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ଭାବଧାରା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ଏହି ଗଳ୍ପ ସ୍ରଷ୍ଟାଗଣ ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପ ଜଗତରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଘଟୁଥିବା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, କୁସଂସ୍କାର, ଶୋଷଣ, ଅସହାୟ ଜୀବନ, ନାରୀ ନିର୍ଯ୍ୟାତନାର ପ୍ରମୁଖ ଚିତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ଗଳ୍ପ ଜଗତରେ ଦେଖା ଦେଇଛି ବହୁ ନୂତନ ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ଏବଂ ବଦଳି ଯାଇଛି ସାମାଜିକ, ରାଜନୀତିକ ତଥା ଆର୍ଥନୀତିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ । ଦେଶ ସେବା ନାମରେ ଗାନ୍ଧିବାଦର ବିଲୟ ଘଟି ମାର୍କ୍ସବାଦ ଓ ଫ୍ରଏଡୀୟ ଚିନ୍ତାଧାରା ଭିତରେ ସଂଘର୍ଷ ଘଟିବା ସହ ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର, କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇଛି ରାଜନୀତିର ମୂଳଲକ୍ଷ୍ୟ । ଘିଅ ମହୁରେ ଭାରତ ଭାସିବ, ଇଂରେଜ ପ୍ରଶାସନର ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଆଉ ରହିବ ନାହିଁ, ଉଚ୍ଚନୀଚର ଭେଦଭାବ ଓ ଧନୀ ଗରିବର ଆର୍ଥନୀତିକ ବୈଷମ୍ୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଯିବ, ଏପରିକି ଗରିବର ଭାଗ୍ୟ ବଦଳି ଯିବା ସହିତ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ଦୀର୍ଘ ଦିନର ସଂଗ୍ରାମ ସାକାର ହେବ

ବୋଲି ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ତାହା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିଛି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ସ୍ୱାଧୀନତାର ସ୍ୱପ୍ନଭଙ୍ଗ, ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ କାରଣ ଜନିତ ହତାଶା, ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତାର ବିକାଶ, ସହରୀ ସଭ୍ୟତାର ବିକାଶ, ରାଜନୀତିକ ଚିନ୍ତାଚେତନା, ବାସ୍ତବବାଦୀ ଚେତନା, ମାନବବାଦୀ ଚେତନା ଆଦି ଉକ୍ତ କାଳଖଣ୍ଡର ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟ ଉପଜୀବ୍ୟ ପାଲଟିଛି । ଉକ୍ତ ଧାରାରେ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରୁଥିବା ପ୍ରମୁଖ ଗଳ୍ପ ସ୍ରଷ୍ଟାଗଣ ହେଲେ ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତି, ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି, ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ପଣ୍ଡା, କିଶୋରୀ ଚରଣ ଦାସ, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁ, ଅଖିଳମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ରଥ, ରାଜକିଶୋର ରାୟ, ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ, ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ପତି, ବାମାଚରଣ ମିତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଗାଳ୍ପିକ ୧୯୬୦ ପରେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିପାରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ଧାରାରେ ୧୯୪୭ କୁ ଏକ ମାଇଲଷ୍ଟମ୍ଭ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଛି ।

ଅନୁରୂପ ଭାବେ ୧୯୬୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳଖଣ୍ଡ ହିଁ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ମାଇଲଷ୍ଟମ୍ଭ ରୂପେ ପରିକଳ୍ପିତ । କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ୧୯୬୦ ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପଜଗତ ଯେଉଁସବୁ ନୂତନ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଗତିଶୀଳ ତାହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଛି ଉତ୍ତର ଷାଠିଏ କାଳଖଣ୍ଡରେ । ସ୍ଥୂଳତଃ ୧୯୬୦ ରୁ ୮୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୀର୍ଘ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷକୁ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । କାରଣ ଗତାନୁଗତିକ ଗଳ୍ପାଂଶଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇ ଏକ ଭିନ୍ନ ମୋଡ଼ରୂପ ନେଇଛି ଉତ୍ତର ଷାଠିଏ ଗଳ୍ପଜଗତ । ଗୀତି ଧର୍ମିତା, ବାସ୍ତବତା, ମିଥ୍, ପ୍ରତୀକ, ଚିତ୍ରକଳ୍ପ ଆଦିର ପ୍ରୟୋଗ ଏହି ସମୟର ଗଳ୍ପଜଗତକୁ ଅଧିକ ବିଶ୍ଳେଷଣଧର୍ମୀ କରିବା ସହିତ ଅଣୁଗଳ୍ପ, ଆଭାସଗଳ୍ପ, ମିନିଗଳ୍ପ, ସଂକେତ ଗଳ୍ପ, ପ୍ରତୀକ ଗଳ୍ପ ପ୍ରଭୃତି ଶିଳ୍ପ ଦିଗ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ନିବନ୍ଧ କରି ଗଳ୍ପ ରଚନା କରିବାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇଛି । ମୁଖ୍ୟତଃ ଅସ୍ତିତ୍ୱବାଦୀ ଭାବବଳୟର ଉତ୍ତରଣ, ଫ୍ରଏଡୀୟ ମନୋବୈଜ୍ଞାନିକ ରହସ୍ୟର ବିଶ୍ଳେଷଣ, ଅତି ବାସ୍ତବତାବାଦୀ ଚେତନା, ସାର୍ତ୍ରେ, କାମ୍ୟୁ, କାଫ୍‌କା, କିର୍କେଗାର୍ଡ଼ ପ୍ରମୁଖ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ କଥାକାରଙ୍କ ଦର୍ଶନ ତଥା ଚିନ୍ତନ ଉତ୍ତର ଷାଠିଏ ଯୁବ ଗଳ୍ପକାରଙ୍କୁ ବେଶ୍ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରିଛି । ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ତଥା ରାଜନୀତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅବକ୍ଷୟ, ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ତଥା ମଣିଷର ଅବଚେତନ ମନର ସଂଗୁପ୍ତ ଆକାଂକ୍ଷା, ଆଧୁନିକ ମଣିଷର ଅସହାୟତା, ନିଃସଙ୍ଗତାବୋଧ, ଜୀବନ ଯନ୍ତ୍ରଣାବୋଧ ତଥା ଆତ୍ମକୈନ୍ଦ୍ରିକତା, ଅତୀନ୍ଦ୍ରିୟ ଚେତନା, ମୃତ୍ୟୁଚେତନା, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉତ୍ତରଣ, ବୋହେମିଆନ ମାନସିକତା ଆଦି ଉତ୍ତର ଷାଠିଏ ଗଳ୍ପ ଜଗତକୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ପ୍ରାକ୍ ସ୍ୱାଧୀନତା କାଳଖଣ୍ଡରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ଏକ ଭିନ୍ନ ମୋଡ଼ରେ ପହଞ୍ଚାଇ ପାରିଛି । ମୁଖ୍ୟତଃ ୧୯୬୦ରୁ ୧୯୮୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୀର୍ଘ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଶାନ୍ତନୁ କୁମାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି, ରବି ପଟ୍ଟନାୟକ, ରବି ପୁହାଣ, ଜଗଦୀଶ ମହାନ୍ତି, କହ୍ନେଇଲାଲ ଦାସ, ଅଶୋକ କୁମାର ଚନ୍ଦନ, ପଦ୍ମଜ ପାଲ, ତରୁଣକାନ୍ତି ମିଶ୍ର, ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡା, ସତ୍ୟ ମିଶ୍ର, ପ୍ରଭାତ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଗଳ୍ପ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକାଂଶ ଉତ୍ତର ଷାଠିଏ ଗଳ୍ପଜଗତରେ ପାଦ ଥାପିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତର ଅଶୀ କାଳରେ ଅଧିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି ।

ଆଲୋଚ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ସାମାଜିକ, ରାଜନୀତିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁସବୁ ଅଭୂତପୂର୍ବ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖା ଦେଇଛି ତାହା ଉତ୍ତର-ଅଶୀ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପଧାରାକୁ ଅଧିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ କରିପାରିଛି । ତେଣୁ ଏହା ହେଉଛି ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାଳଖଣ୍ଡ । ଗଳ୍ପସାହିତ୍ୟରେ ଯେଉଁସବୁ ନିଃସଙ୍ଗତା, ଅସହାୟତା, ମୃତ୍ୟୁ ଚେତନା ଆଦି ଜୀବନର ନକରାତ୍ମକ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଥିଲା ତାହା ଉତ୍ତର ଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟକୁ ସକରାତ୍ମକ ଦିଗାଭିମୁଖୀ କରିପାରିଛି । ଉକ୍ତ କାଳଖଣ୍ଡରେ ଆଧୁନିକତାର ଲକ୍ଷଣ ସବୁ ଖଣ୍ଡିତ ହୋଇ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଛି ଉତ୍ତର-ଆଧୁନିକ ଚିନ୍ତାଚେତନାର ଲକ୍ଷଣ ସବୁ । ତତ୍‌ସହିତ ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରାରମ୍ଭକାଳ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୮୮୦ ର ଶତବର୍ଷ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ସହିତ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ସାହିତ୍ୟଜଗତ ହୋଇଉଠିଛି ଅଧିକ ନିର୍ଭୀକ, ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ, ଅକୁତୋଭୟ ତଥା ସ୍ୱାଧୀନଚେତା । ଉକ୍ତ କାଳଖଣ୍ଡରେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଉତ୍ତର-ଆଧୁନିକତା ଆସିଛି ବୋଲି ଅନେକ ସମାଲୋଚକ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରୁଥିବା ବେଳେ ଆଉ କେତେକ ସମାଲୋଚକ ଏହାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି । ଯାହାଫଳରେ ଉତ୍ତର ଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ ହିଁ ଏହାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଅନେକ ସମାଲୋଚକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବହୁଳ ଚର୍ଚ୍ଚା ଏବଂ ବହୁ ତର୍କ ବିତର୍କ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ତତ୍ ସହିତ ଆଧୁନିକତା ଓ ଉତ୍ତର-ଆଧୁନିକତାକୁ ନେଇ ମନରେ ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ଓ ବହୁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏଭଳି ଏକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱାତ୍ମକ ପରିବେଶ ଓ ପରିସ୍ଥିତି ହିଁ ଉତ୍ତର-ଆଧୁନିକତାକୁ ଆଧୁନିକତାର ଏକ ସଂପ୍ରସାରିତ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଭିନ୍ନ ଏକ ଧାରା ରୂପେ ସାହିତ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ତଥା ପରିଚିତ କରାଇ ପାରିଛି । ଏହି କାଳଖଣ୍ଡକୁ ଯେଉଁ ଉତ୍ତର-ଆଧୁନିକତା ଯୁଗର ମାନ୍ୟତା

ଦିଆଯାଇଛି ତାହାର ଯଥାର୍ଥତା ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ ନୂଆକରି ନିଜକୁ ତଥା ନିଜ ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଦେଖିବାର ପ୍ରବଣତା ଭିତରେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଭଲ-ମନ୍ଦ, ପାପ-ପୁଣ୍ୟ, ଅନ୍ଧାର-ଆଲୋକ ଆଦି ଦ୍ୱୈତ ବୈପରୀତ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରେ ମଣିଷ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣମନା ନହୋଇ ତା'ର ଏକ ଉତ୍ତରୀୟ ଚିନ୍ତାଚେତନା ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଉଠିଛି । ମନୁଷ୍ୟର ମାନସିକତାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖା ଦେବା ସହିତ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିଛି ନୂତନ ଚିନ୍ତାଧାରା ତଥା ସବୁକିଛି କରିପାରିବାର ସମ୍ଭାବନା । ଅର୍ଥାତ୍ ସକରାତ୍ମକ ମନୋଭାବ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ଦୃଢ଼ମନା କରିଛି ସମକାଳର ଅସହାୟ ତଥା ନିଃସଙ୍ଗ ମଣିଷର ଚିନ୍ତା ରାଜ୍ୟକୁ । ଏଇଭଳି ବହୁ ସମ୍ଭାବନା ଓ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ବହନ କରି ଗତି କରିଛି ଉତ୍ତର ଅଶୀ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପଜଗତ । ରାଜନୀତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବା ସହିତ ଆଞ୍ଚଳିକ ଦଳ, ଶିଳ୍ପନୀତି ଘୋଷଣା, ଶିକ୍ଷା ସହର ବିକାଶ ମଧ୍ୟ ଘଟିଛି । ଆକସ୍ମିକତା, ଅଲୌକିକତା ଓ ଅବାସ୍ତବ ପରିକଳ୍ପନାକୁ ନେଇ ଅନେକ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ହୋଇଛି ।

ଶିଳ୍ପଗତ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ତର ଅଶୀ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ବହୁ ବୈଚିତ୍ର୍ୟରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତେ ବହୁବିଧ ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ନେଇ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ପରିପୁଷ୍ଟ । ଆଲୋଚ୍ୟ କାଳର ବେଶୀ ଭାଗ ଗଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆରମ୍ଭ, ଚମତ୍କାର ପରିଣତି, ଉତ୍କଣ୍ଠା ଓ କୌତୂହଳପୂର୍ଣ୍ଣ ନାଟକୀୟ ପ୍ରବାହ, ବୌଦ୍ଧିକ ଜିଜ୍ଞାସା, ବର୍ଣ୍ଣନାଧର୍ମୀ ତଥା ବହୁ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତିଶୀଳ । ୧୯୬୫-୭୫ କାଳଖଣ୍ଡରେ ଆଭାସ ଗଳ୍ପ, ମିନିଗଳ୍ପ, ଅଣୁଗଳ୍ପ, ପ୍ରବାଦ/ପ୍ରବଚନ ଆଧାରିତ ଗଳ୍ପ, ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଢଙ୍ଗର ଗଳ୍ପ ପ୍ରଭୃତି ରଚନାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପ୍ରୟାସ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ବୈଷୟିକ ତଥା ଶିଳ୍ପଗତ ବୈଚିତ୍ର୍ୟର ବିକାଶ ଘଟିଛି ଉତ୍ତର ଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ । ତେଣୁ ଉପରୋକ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ୧୯୮୦ ଏକ ବିଭାଜକ ରେଖାରୂପେ ଗ୍ରହଣୀୟ ।

ବେକାରୀ ସମସ୍ୟାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ଅସାମାଜିକ ଆଚରଣ, ରାଜନୀତିକ ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର, ଯୌଥ ପରିବାରର ବିଭାଜନ, ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀକାର ଜନିତ ସଚେତନତା, ପ୍ରାଚୀନ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ଜୀବନ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରତି ସଚେତନବୋଧ, ସ୍ୱକୀୟତାର ନୂତନ ରୂପ, ଇତିହାସ ଓ ପରଂପରାରୁ ନୂତନ ଅର୍ଥ ଆବିଷ୍କାର, ଅତୀତ ଭିତରେ ବାର୍ତ୍ତମାନିକ ରୂପ, ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ଅପରାଧର ନୂତନ ରୂପ, ସମଲିଙ୍ଗୀ ଯୌନଜୀବନ, ଭିନ୍ନକ୍ଷମଙ୍କ ପ୍ରତି ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ବିକାଶ, ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ସହରୀକରଣ, ଜଗତୀକରଣ ତଥା ଶିଳ୍ପାୟନ ନାମରେ ଅରଣ୍ୟକ୍ଷୟ, ପାରିବେଶିକ ଦୁଃସ୍ଥିତି, ବିସ୍ଥାପନ ସମସ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମକାଳର ଏକ ଏକ ନୂତନ ଦିଗ ହିଁ ଉତ୍ତର ଅଶୀ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ନୂଆ ନୂଆ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପାଲଟିଛି । ଏଥି ସହିତ ଗୋଟେପଟେ ସରଳ ନିରୀହ ଜୀବନ ଜୀଉଁଥିବା ଖଟିଖିଆ, ଦିନମଜୁରିଆ ତଥା ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ଦୁଃସ୍ଥିତି ଏବଂ ଅନ୍ୟପଟେ ଆଧୁନିକ ମଣିଷର ବିଳାସମୟ ଜୀବନକୁ ଉପଜୀବ୍ୟ କରି ଗଳ୍ପ ରଚନା କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମକାଳୀନ ଗାଳ୍ପିକଗଣ ତତ୍ପର ହୋଇଉଠିଛନ୍ତି । ଉତ୍ତର-ଅଶୀ ଗଳ୍ପଜଗତରେ ଯେଉଁସବୁ ସ୍ଥିତି ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ତା'ର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆକଳନ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚ୍ୟ ।

ବୟସ୍କଙ୍କ ତୁଳନାରେ ସମକାଳୀନ ଯୁବପିଢ଼ିମାନଙ୍କର ନୂଆ କିଛି ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବାର ଉଦ୍ଦାମତା, ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ମାଧ୍ୟମରେ ସବୁକିଛି କରିପାରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ସବୁଠି ନିଜକୁ ସକ୍ରିୟ ରଖିବାର ପ୍ରବଣତା ବଳବତ୍ତର ରହିବା କଥା । କିନ୍ତୁ ଏବେକାର ଯୁବପିଢ଼ିଙ୍କର ରାଜନୀତିକୁ ହାତମୁଠାରେ ରଖିବା, ସ୍ୱଳ୍ପ ସମୟରେ ଏବଂ ସ୍ୱଳ୍ପ ପରିଶ୍ରମରେ ଅଧିକ ଲାଭବାନ ହେବା ଆଦି ମନୋବୃତ୍ତି ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିନକୁ ଦିନ ଅଳସୁଆଗାମୀ କରିଦେଉଛି । ଯାହା ଫଳରେ ଆଜିର ମାନବ ସମାଜକୁ ବେକାରୀ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡୁଛି । ଏହି ବେକାରୀ ସମସ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ହେବାର କେତୋଟି ପ୍ରମୁଖ କାରଣ ହେଉଛି ଜନସଂଖ୍ୟାର ଅଭିବୃଦ୍ଧି, ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସଭ୍ୟତାର ବିକାଶ, ଆର୍ଥିକ ଓ ସାମାଜିକ ପରିବେଶର ବିଳୟ, ରାଜନୀତିର ଅସ୍ୱସ୍ତିକର ପରିବେଶ, ସମକାଳର ଶିକ୍ଷା ତଥା ଚାକିରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଆମଦାନୀ ଓ ରପ୍ତାନୀର ଅସନ୍ତୁଳନ ହାର, ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ନିମନ୍ତେ ସରକାରଙ୍କର ବହୁ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ନିୟମାବଳୀ ଇତ୍ୟାଦି । ସରକାରଙ୍କ କିଛି ନିୟମାବଳୀ ହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଯୁବପିଢ଼ିଙ୍କୁ ବେରୋଜଗାର କ୍ଷମ କରି ଦେଉଛି । ଯାହାର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଦିନକୁ ଦିନ ବେରୋଜଗାରର ବୃଦ୍ଧିହାର ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ବିଶେଷତଃ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସରକାରଙ୍କର ବହୁ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ବେକାରୀ ଜୀବନ ଜୀଉଁଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ହେଉ କି ଚାକିରୀ ନିଯୁକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଉ ସବୁଠି ଯୋଗ୍ୟତା ଥିବା ଛାତ୍ରଟି ବଳି ପଡୁଛି । କାହିଁକି ନା ତା ପାଖରେ ନା ଅଛି ଅର୍ଥଶକ୍ତି, ନା ଅଛି କ୍ଷମତାରବଳୟ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଅର୍ଥ ଓ କ୍ଷମତାବଳରେ ଯୋଗ୍ୟତା ନଥିବା ଛାତ୍ରଟି ସବୁଠି ନିଜର ସ୍ଥାନକୁ

ବଜାଇ ରଖୁଥିବା ବେଳେ ସବୁ ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଲ କରି ମଧ୍ୟ ଜଣେ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର ସେଥିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ବେକାରୀ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି । ମୁଖ୍ୟତଃ ଛଳନାର ମୁଖା ପିନ୍ଧିଥିବା ଅଭିଜ୍ଞତାଧାରୀ ବଡ଼ବଡ଼ ନେତାମାନେ ହିଁ ରାଜନୀତିର ଅସ୍ୱସ୍ତିକର ପରିବେଶ ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଇ ସମକାଳର ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ବେକାରୀ ଜୀବନ ଜୀଇଁବା ନିମନ୍ତେ ବାଧ୍ୟ କରିଦେଉଛନ୍ତି । ଯୁବପିଢ଼ିମାନଙ୍କର ଏହି ବେକାରୀ ସମସ୍ୟା ସମକାଳର ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ପାଲଟିଛି । ମୁଖ୍ୟତଃ ରବି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ସାକ୍ଷାତକାର' ଓ 'ଭୀରୁ', ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ବହୁରୂପୀ', ସଦାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ 'ନିଷ୍ପ୍ରଭ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ', 'ବଡ଼ଭାଇ' ଓ 'ଦୁଃଖ ଯାହାର ସହଚର', ତରୁଣକାନ୍ତି ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଲଗ୍ନକାଳ', କୃପାସାଗର ସାହୁଙ୍କ 'ଓଥରା', ପରେଶ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଶ୍ମଶାନ' ରଶ୍ମୀ ରାଉଳଙ୍କ 'ବଇଦା'ନା' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପରେ ବେକାରୀ ସମସ୍ୟାର ଏକ ଦୁଃଖଦ ଚିତ୍ର ପ୍ରତିଫଳିତ । ଶିକ୍ଷିତ, ଅର୍ଦ୍ଧଶିକ୍ଷିତ, ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବେକାରୀ ସମସ୍ୟାର ଉତ୍ପୀଡ଼ନରେ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇ କିଭଳି ଚୋରି, ଡକାୟତି, ହତ୍ୟା, ଲୁଣ୍ଠନ ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ରହୁଛନ୍ତି ତାହାର ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ର ଏହି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ବିଶେଷକରି ଏହି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ବେକାରୀ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଏବଂ ଯୁବମାନସର ଦୃଢ଼ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇବା ହେଉଛି ଉତ୍ତର ଅଶୀ ଗାଳ୍ପିକମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଅଭିପ୍ରାୟ ।

ସାମାଜିକ, ରାଜନୀତିକ ଜୀବନର କେତେକ ଦୋଷ ଦୁର୍ବଳତା, ପ୍ରାଶାସନିକ ଜୀବନର ତିକ୍ତ ଅନୁଭୂତି, ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତା, ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ରାଜନୀତି ତଥା ମାନବିକତାବୋଧର ଏକ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ରୂପ ଉକ୍ତ କାଳଖଣ୍ଡର ଗଳ୍ପଜଗତ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଦିଗ ପାଲଟିଛି । ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ସାଧନା ହିଁ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନର ମୂଳଲକ୍ଷ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ତତ୍କାଳୀନ ଶାସନ ନୀତି କେତେଜଣ ଅର୍ଥପିପାସୁ ତଥା କ୍ଷମତାଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥସାଧନ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଅର୍ଥ ଶକ୍ତି ଓ କ୍ଷମତାର ପ୍ରଭାବ ଫଳରେ ସମାଜରେ ଚୋରି, ଡକାୟତି, ଗଣହତ୍ୟା, ଗଣଦୁଷ୍କର୍ମ ଭଳି ବହୁ ନୃଶଂସ ଘଟଣା, ଲୋମହର୍ଷଣକାରୀ ଦୃଶ୍ୟ ତଥା ଅସାମାଜିକ ଆଚରଣ ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ିବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି କ୍ଷମତା ନାହିଁ କି ଅର୍ଥଶକ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନେ କ୍ଷମତାର ପାହାଚ ଚଢ଼ିବା ପାଇଁ ଅହର୍ନିଶି ଯେକୌଣସି ଅପକର୍ମକୁ ଆପଣେଇବାକୁ ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ସତେ ଯେମିତି ବର୍ତ୍ତମାନର ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ, ନିର୍ବାଚନ, ରାଜନୀତି ଦେଶକୁ ତଥା ସମାଜକୁ କଳୁଷିତ କରିବାର ପ୍ରମୁଖ କାରଣ ପାଲଟିଛି । ନିର୍ବାଚନ ସମୟରେ କ୍ଷମତାଧାରୀ ବଡ଼ବଡ଼ ନେତାମାନେ ଭୋଟ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଅନେକ ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ, ଗୁଣ୍ଡା, ଚୋର ଓ ଲାଞ୍ଚଖୋରମାନଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ସହ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ମିଥ୍ୟାର ଆଳ ଦେଖାଇ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ମନ ଜିଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଫଳରେ ନିର୍ବାଚନ ପରେ ପରେ ନୂଆ ଶାସନ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ ହେବା ଫଳରେ ମଧ୍ୟ ଦେଶର କାର୍ଯ୍ୟପନ୍ଥା ସୁଦୃଢ଼ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ବରଂ ଦିନକୁ ଦିନ ଦେଶର ରକ୍ଷକ ବୋଲାଉଥିବା ପୋଲିସ କର୍ମଚାରୀ ଏବଂ ବଡ଼ ବଡ଼ ନେତା ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ହତ୍ୟା, ଲୁଣ୍ଠନ, ଧର୍ଷଣ ଭଳି ଅତି ନିନ୍ଦନୀୟ କଦର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପକର୍ମକୁ ଆଦରିବାରେ କୁଣ୍ଠାବୋଧ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଦେଶର ଦୁର୍ନୀତି, ଦୁରାଚାର, ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର ଭଳି ରାଜନୀତିକ ଅସ୍ୱସ୍ତିକର ପରିବେଶ ହିଁ ସ୍ୱାଧୀନତୋତ୍ତର ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟକୁ କବଳିତ କରି ଆସୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତର ଅଶୀ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ଗାଳ୍ପିକମାନେ ଏସବୁକୁ ଏକ ଚେତାବନୀ ରୂପେ ପ୍ରତୀୟମାନ କରିଥିବା ଭଳି ମନେ ହୁଅନ୍ତି । ଯାହା ବହୁ କ୍ଷମତାଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ହୀନ ମାନସିକତାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାରେ ସହାୟ ହୁଏ । ଗଳ୍ପ ସ୍ରଷ୍ଟାର ମନ ଦର୍ପଣରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥନୀତିକ ତଥା ରାଜନୀତିକ ବାତାବରଣକୁ ଦୂଷିତ କରୁଥିବା ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କର ଅସଲ ସ୍ୱରୂପ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହୋଇଛି ଉତ୍ତର ଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ । ବିଶେଷତଃ ଦୁର୍ନୀତିର ମୂଳୋତ୍ପାଟନ, ସୁସ୍ଥ ସମାଜ ଗଠନ ଆଉ ନିର୍ମଳ ଭାବମୂର୍ତ୍ତିର ମୁଖା ପିନ୍ଧି ସରଳ ମଣିଷକୁ ଠକାଉଥିବା ଧୂର୍ତ୍ତ ଚରିତ୍ରମାନେ ମୁଖ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ପାଲଟିଛନ୍ତି । ରାଜନୀତିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ରଚିତ ରବି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ପ୍ରଭାସତୀର୍ଥ', ପଦ୍ମଜ ପାଳଙ୍କ 'ତିନିଜଣ', ଜଗଦୀଶ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ମେଫିଷ୍ଟୋଫେଲିସର ପୃଥିବୀ ଓ ଯୋଡ଼ାଏ ଟଳମଳ ପାଦ', ଭୀମ ପୃଷ୍ଟିଙ୍କ 'ମଗଜ', 'ସିଂହାସନ' ଓ 'କମନ ମ୍ୟାନ୍', ବିଷ୍ଣୁ ସାହୁଙ୍କ 'ଦାୟାଦ' ଓ 'ଗୋଟିଏ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଉତ୍ସବର ଧାରା ବିବରଣୀ', ଦେବବ୍ରତ ମଦନରାୟଙ୍କ 'ଫେରି ଯାଇଛି ବସନ୍ତ', ଓ 'ଭୋଟ ଚାଲିଛି', ଗୌରହରି ଦାସଙ୍କ 'ବିପ୍ଳବୀ', 'ଯୁଦ୍ଧ', 'ମୁଖାବତାର', ଓ 'ଭାରତବର୍ଷ', ଦେବ୍ରାଜ ଲେଙ୍କାଙ୍କ 'ଅଗଷ୍ଟ ୯ର ନେତା', 'ସେ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ନୁହେଁ' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପରେ ଗାଳ୍ପିକମାନେ ସାଂପ୍ରତିକ କାଳର ରାଜନୀତିକ ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର, ବ୍ୟଭିଚାର, ଦୁର୍ନୀତି, ସଂଘର୍ଷ, ରକ୍ତପାତ ଆଦିର ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ର ରୂପାୟନ କରିଛନ୍ତି । ସଂପ୍ରତି ରାଜନୀତିକୁ ପେଶାକରି ଜୀବନଯାପନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ ଶଠତା, ପ୍ରତାରଣା, ଛଳନା

ଓ ଶୋଷଣକୁ ଆଧାର କରି କିପରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଠକିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି ତାହା ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ବର୍ତ୍ତମାନର ପ୍ରଶାସନ, ସମ୍ବାଦପତ୍ର, ବ୍ୟକ୍ତି ଚରିତ୍ରକୁ ଦୁର୍ନୀତିର ଘୁଣ କିପରି ଖାଇଯାଉଛି ତାହାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଚିତ୍ର ଏବଂ ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ଅଫିସର, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ ତଥା ସାମ୍ବାଦିକଗଣ ସାମାନ୍ୟ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ କିପରି ନିଜସ୍ୱ ମାନବୀୟ ଧର୍ମକୁ ଭୁଲି ଯାଆନ୍ତି ତାହାର ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ର ରୂପାୟନ ହୋଇଛି ଉପରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ।

ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଧରି ମଣିଷକୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ତଥା ନୀତିଯୁକ୍ତ କରି ଗଢ଼ିତୋଳିବାରେ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ ତାର ବିଶ୍ୱାସବୋଧ । ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱାସବୋଧରୁ ଜନ୍ମ ନେଇଛି ଧର୍ମ । ନିଜ ନିଜ ଧର୍ମର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବିସ୍ତାର ଲାଭ ନିମନ୍ତେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ପ୍ରୟାସୀ ହୋଇଉଠିଛନ୍ତି ।ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ବିଶ୍ୱରେ ଯେଉଁସବୁ ଧର୍ମାନ୍ଧତା ଓ ଜାତିବିଭେଦତା ଉପୁଜି ଆସୁଛି ସେସବୁ ଦିନକୁ ଦିନ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ସଂପ୍ରଦାୟର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ମନୋଭାବ ଯୋଗୁଁ ତୀବ୍ର ରୂପ ନେଉଛି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟରେ ବହୁଳ ପରିମାଣରେ ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା, ସଂଘର୍ଷ ତଥା ରକ୍ତପାତର ଚିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଯାହାର ବାସ୍ତବଚିତ୍ର ଉତ୍ତର-ଅଶୀ ଗଳ୍ପସାହିତ୍ୟରେ ଫୁଟିଉଠିଛି ଏବଂ କେତେକ ଗଳ୍ପସ୍ରଷ୍ଟା ଏ ଦିଗରେ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ସ୍ୱର ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟତଃ କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଦିଅଁଙ୍କ ପାଇଁ ଫୁଲ', ବିଷ୍ଣୁ ସାହୁଙ୍କ 'ଘାଟ', ପଦ୍ମଜ ପାଳଙ୍କ 'ଚିରଞ୍ଜୀବୀ ଦୀକ୍ଷିତ', ମନୋଜ ଦାସଙ୍କ 'ଲାଲସନ୍ତକ', ଭୀମ ପୃଷ୍ଟିଙ୍କ 'ଅଧେ ମଣିଷ', ଦୀପ୍ତିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଅପେକ୍ଷା', ଦେବବ୍ରତ ମଦନରାୟଙ୍କ 'ଆଉଜଣେ ବାପୁ' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପରେ ଧର୍ମାନ୍ଧତାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗାର ଚିତ୍ର ତୀବ୍ର ରୂପ ନେଇଛି ।

କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଦିଅଁଙ୍କ ପାଇଁ ଫୁଲ' ଗଳ୍ପରେ ସମକାଳର ରାମ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ଓ ବାବରି ମସ୍‌ଜିଦ୍ ଭଙ୍ଗା ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଭିତ୍ତି କରି ବଙ୍ଗାଳୀ, ମୁସଲମାନ ଓ ପାକିସ୍ତାନ ପଠାଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗାର ଚିତ୍ର ସ୍ଥାନ ପାଇଥିବା ବେଳେ, ବିଷ୍ଣୁ ସାହୁଙ୍କ 'ଘାଟ' ଓ ପଦ୍ମଜ ପାଳଙ୍କ 'ଚୀରଞ୍ଜୀବୀ ଦୀକ୍ଷିତ' ଗଳ୍ପରେ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମସ୍‌ଜିଦ୍ ଭଙ୍ଗାରୁଜା ତଥା ମସ୍‌ଜିଦ୍ ବିସ୍ଫୋରଣକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଦେଖାଯାଉଥିବା ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗାର ଚିତ୍ର ଚିତ୍ରିତ । ଅନୁରୂପ ଭାବେ ମନୋଜ ଦାସ ତାଙ୍କର 'ଲାଲସନ୍ତକ' ଗଳ୍ପରେ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାଂପ୍ରଦାୟିକ କଳହ କିଭଳି ଉଗ୍ରରୂପ ଧାରଣ କରି ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ପାଲଟିଛି ତାହାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଚିତ୍ର ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ସେହିପରି ଭୀମ ପୃଷ୍ଟିଙ୍କ 'ଅଧେ ମଣିଷ' ଗଳ୍ପରେ ହିନ୍ଦୁ ଓ

ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଧର୍ମାନ୍ଧତାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ବାଦ ବିସମ୍ବାଦର ଚିତ୍ର ଫୁଟି ଉଠିଥିବାବେଳେ ଦୀପ୍ତିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଅପେକ୍ଷା' ଓ ଦେବବ୍ରତ ମଦନ ରାୟଙ୍କ 'ଆଉଜଣେ ବାପୁ' ଗଳ୍ପରେ ଦୁଇ ସଂପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗାର ଉଗ୍ର ରୂପ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ଉଭୟ ସଂପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ସୁସଂପର୍କ ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ନିମନ୍ତେ କେତେକ ମାନବୀୟ ଉଦାର ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ କିଭଳି ନିଜର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଅବ୍ୟାହତ ରଖିଛନ୍ତି ତା'ର ଚିତ୍ର ଫୁଟିଉଠିଛି । ସାଂପ୍ରତିକ କାଳରେ ଉପୁଜୁଥିବା ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା, ସଂଘର୍ଷ ଓ ରକ୍ତପାତରେ ସୁଧାର ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ଏହାହିଁ ଗାଳ୍ପିକ ଦେବବ୍ରତ ମଦନରାୟଙ୍କ ଏକ ବିବର୍ତ୍ତିତ ସ୍ୱର ।

ଅଶୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ଉନ୍ମୋଚନ ହୋଇଛି ଦେହ ଅବବୋଧର ନୂତନ ଦିଗନ୍ତ, ପରକୀୟା ସଂପ୍ରୀତି, ବିବାହୋତ୍ତର ଭିନ୍ନ ସଂପର୍କ ତଥା ଚିନ୍ତନ, ପାପବୋଧର ଅନୁଭବ ସହିତ ଦେହାତୀତ ଉପଲବ୍ଧିର କଥା । ନାରୀର ସ୍ଥିତି, ପ୍ରଗତି, ଦୁଃସ୍ଥିତି, ଆତ୍ମୀୟତାବୋଧ, ସ୍ୱପ୍ନ ସମ୍ଭାବନା, ଦୁଃଖ, କାରୁଣ୍ୟ ଆଦି ବିଭବକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଅଜସ୍ର ଗଳ୍ପ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବୋପରି ନାରୀର ଦାବୀ ଓ ସ୍ୱାଧୀକାର ପ୍ରତି ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଉତ୍ତର ଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ । କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ଅଶୀ ପୂର୍ବକାଳରେ ଗଳ୍ପମାନଙ୍କରେ ରୂପାୟନ କରାଯାଇଛି ଏକ ପକ୍ଷରେ ନାରୀର କମନୀୟ ଓ ଗରିମାମୟ ରୂପ ଏବଂ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ତା'ର ନିର୍ଯ୍ୟାତୀତ, ମାନସିକତା, ଯନ୍ତ୍ରଣାବୋଧ, ସର୍ବୋପରି ଜୀବନ ଜୀଇଁବାରବହୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟ । ଉକ୍ତ ଧାରାରେ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରୁଥିବା ଗାଳ୍ପିକଗଣ ହେଲେ ଆର୍ଯ୍ୟ ଯଜ୍ଞଦତ୍ତ, ଗୌରହରି ଦାସ, ବିଷ୍ଣୁ ସାହୁ, ପ୍ରକାଶ କୁମାର ପରିଡ଼ା, ପ୍ରକାଶ ମହାପାତ୍ର, ଦେବବ୍ରତ ମଦନରାୟ, ଦାଶବେନହୁର, ସଦାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ, ଶ୍ରୀକାନ୍ତ ଦାସ, ଯଶୋବନ୍ତ ସାମଲ, ରାଜ୍ୟବର୍ଦ୍ଧନ ଧଳ ମହାପାତ୍ର, ବିଜୟ ନାୟକ, କ୍ଷୀରୋଦ ଦାସ, ଅଭୟ ବାରିକ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା, ଶାରଦା ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର, ଆଦିତେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର ପ୍ରମୁଖ । ଉତ୍ତର ଅଶୀ ଗଳ୍ପସାହିତ୍ୟରେ ନାରୀ କେବଳ ପରିତୁଷ୍ଟ ମହିଳା ତଥା ଯୌନ ସମ୍ଭୋଗ ବିଳାସିନୀ ନ ହୋଇ ସେ ଏକ ସ୍ୱାଧୀକାର ସଚେତନ, ପୀଡ଼ନ ଓ ଚାପରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଆସିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରତ ନାରୀରୂପେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ । ନାରୀକୁ ଗୋଟିଏ ଭୋଗ୍ୟବସ୍ତୁ, ପୁରୁଷର ଦାସୀ ଓ ପିଲା ଜନ୍ମକାରୀ ଯନ୍ତ୍ର ରୂପେ ଛାଡ଼ି ନଦେଇ ନାରୀର ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତା, ସ୍ୱାଧୀନ ଚିନ୍ତନ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚିତିକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି କେତେଜଣ ନାରୀ ଲେଖିକା ।ସେମାନଙ୍କ ଗଳ୍ପ ମଧ୍ୟରେ ବୀଣାପାଣି

ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ମାନମୟୀ', 'ସଂକଳ୍ପ', ଓ 'ଦିଗ୍‌ବଳୟ' ଗାୟତ୍ରୀ ସରାଫ୍‌ଙ୍କ 'ବିଷ ବଳୟ', ବିଜୟିନୀ ଦାସଙ୍କ 'ଲେଡ଼ିଜ କ୍ଲବ', ଓ 'କଇଁଛ', ସୁସ୍ମିତା ବାଗଚୀଙ୍କ 'ମାଟି କଣ୍ଢେଇ' ଓ 'ପ୍ରଥମ ସନ୍ଧାନ', ଜୟନ୍ତୀ ରଥଙ୍କ 'ବାଟ' ଓ 'ଶବ୍ଦଖେଳ' ତଥା ପ୍ରତିଭା ରାୟ, ସୁଲୋଚନା ଦାସ, ଯଶୋଧାରା ମିଶ୍ର, ବିଜୟିନୀ ଦାସ, ସରୋଜିନୀ ସାହୁ, ରଶ୍ମି ରାଉଳଙ୍କ ବହୁ ଗଳ୍ପରେ ନାରୀଜୀବନର ବହୁବିଧ ରହସ୍ୟ ଉନ୍ମୋଚନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୁରୁଷର ବସ୍ତୁବାଦୀ ଓ ଭୋଗବାଦୀ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା ଏବଂ ନାରୀ ସଶକ୍ତିକରଣର ତୀବ୍ର ସ୍ୱର ସ୍ପଷ୍ଟ ପରିଲକ୍ଷିତ । ପ୍ରକୃତି ଭଳି ନାରୀକୁ ପୁରୁଷର ଦାସୀରୂପେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇନାହାନ୍ତି ଏଇ ଲେଖିକାଗଣ । ପୁରୁଷର ଭୋଗବାଦୀ ସମାଜକୁ ଦୃଢ଼ କଟାକ୍ଷ କରିବା ସହିତ ନାରୀକୁ ପୁରୁଷର ସମକକ୍ଷ କରିବା ଦିଗରେ ଉକ୍ତ କାଳଖଣ୍ଡର ଲେଖିକାଗଣ ସମେତ କେତେକ ଲେଖକଗଣ ମଧ୍ୟ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ ଥିଲେ । ସ୍ଥୁଳତଃ ଉତ୍ତର ନବେ ଗଳ୍ପରେ ନାରୀଶିକ୍ଷା, ସୁରାସାକୀର ପ୍ରଭାବ, ଶୋଷଣ, ଭଣ୍ଡାମୀର ଚିତ୍ର ବଦଳିଯିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଅଧିକ କଳାତ୍ମକ ଓ ବ୍ୟଞ୍ଜନାତ୍ମକ ଭାବେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ବାସ୍ତବବାଦ ତଥା ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ସଂଘର୍ଷର ଚିତ୍ର ।

ସ୍ଥିତିବାଦୀ ଦର୍ଶନର ପ୍ରତିଫଳନ ୧୯୮୦ ମସିହା ପୂର୍ବରୁ ଘଟିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଅଧିକ ତୀବ୍ର ଓ ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି ଉତ୍ତର ଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ । ସ୍ଥିତିବାଦୀ ଦାର୍ଶନିକ କିର୍କେଗାର୍ଡ଼, କାମ୍ୟୁ, କାଫ୍‌କା, ନିତ୍‌ସେ, ସାର୍ତ୍ତେ ପ୍ରମୁଖ ମଣିଷର ବିଖଣ୍ଡିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ଭିନ୍ନ ରୂପ ଦେବା ସହ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଣିଷଠାରୁ ତାକୁ ପୃଥକ୍ କରି ଚିହ୍ନଟ କରିଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ଗହଣରେ ରହି ମଧ୍ୟ ଆଜିର ମଣିଷ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକାକୀ ଓ ନିଃସଙ୍ଗ । ତା'ର ଏହି ନିଃସଙ୍ଗତା ତଥା ଏକାକୀତ୍ୱକୁ ରୂପ ଦେବା ସହ ମଣିଷର ସ୍ୱରୂପକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ଏହି ସ୍ଥିତିବାଦୀ ଦର୍ଶନ । ଯାହାଫଳରେ ମଣିଷ ତାର ଭାବନା, ଆବେଗ, ଯନ୍ତ୍ରଣା ତଥା ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଥାଏ । ଅତଏବ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ରହିଆସିଥିବା ଈଶ୍ୱର ପ୍ରତି ଆସ୍ଥା, ବିଶ୍ୱାସ ତଥା ବଦ୍ଧମୂଳ ଧାରଣାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ସୃଷ୍ଟିହେବା ଫଳରେ 'ଜୀବନ' ହୋଇଉଠିଛି ଗଳ୍ପର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ । ଗଳ୍ପକାର ହୋଇଛି ଅଧିକ ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ ଓ ଜୀବନବାଦୀ ସ୍ରଷ୍ଟା । ବାରମ୍ବାର ପରାଜୟର ସ୍ୱାଦ ଚାଖୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଥିରୁ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବାର ମନୋଭାବ ପୋଷଣ କରିଛିଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣାକ୍ଲିଷ୍ଟ ତଥା ସଂଘର୍ଷପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ରହି ମଧ୍ୟ ଜୀଇଁବା ଶିଖିଛି ଏବେର ମାନବ ସମାଜ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ମନୁଷ୍ୟ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ତଥା ମୃତ୍ୟୁକୁ ଜୀବନର ସର୍ବଶେଷ ସମାଧାନ ମନେ ନକରି ଥୁଣ୍ଟା ଗଛରେ ପତ୍ର କଅଁଳିବା ଭଳି ସେଥିରୁ ଜୀଇଁବାର ପଥ ଅନ୍ୱେଷଣ କରିଛି । ଜୀବନ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ପାରଂପରିକ ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସ୍ୱରୂପ ସ୍ଥିତିବାଦୀ ଚିନ୍ତାଧାରାର ସଫଳ ପ୍ରୟୋଗ ତଥା ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାର କଥା କହିଥାଏ ଉତ୍ତର ଅଶୀର ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ । ମୋଟ ଉପରେ ଉତ୍ତର ଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ ଗାଳ୍ପିକମାନେ ଥିଲେ ଜୀବନ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରତି ବେଶ୍ ଅନୁରକ୍ତ । ସମସ୍ତ ପ୍ରତିକୂଳ ବାତାବରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ଆଜିର ମଣିଷ ଜୀବନଠାରୁ କଦାପି ପଳାୟନ କରିବାକୁ ଚାହେଁନା । ଏ ସଂପର୍କରେ ଆଦିକନ୍ଦ ସାହୁ କୁହନ୍ତି- "ଆଧୁନିକ ଗାଳ୍ପିକ ଆଜି ବେକାରୀ, ମହଙ୍ଗା, ଅନ୍ୟାୟ, ଶୋଷଣ, ଅନୁଜାରଣ, ଅବିନୟ, ଅପ୍ରେମ ଆଦିକୁ ନାନାମତେ ଲେଖିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସବୁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସେ କେବେ ଜୀବନ ପ୍ରତି ବିମୁଖ ନୁହେଁ; ଯଦିଓ ଗଳ୍ପର ବହିର୍ମୁଖୀନତାରେ ଆପାତଃ ଜୀବନ ବିମୁଖତା ରହିଛି ।" (ସାହୁ, ଡ. ଆଦିକନ୍ଦ, ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପର ଚେତନାନୁଷଙ୍ଗ ଓ ତାର ଗଳ୍ପକଳା, କୋଣାର୍କ, ୯୪ତମ ସଂଖ୍ୟା, ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୯୪, ପୃଷ୍ଠା-୨୨୨) । ଅତଏବ ଉତ୍ତରଅଶୀ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ମାଟି, ମଣିଷ, ଜୀବନକୁ ନୂଆ ଭାବରେ ଦେଖିବା ସହ ବହୁତତ୍ତ୍ୱର କଥା କୁହାଯାଇଛି । ଏପରିକି ବହୁ ନବୀନ ଗାଳ୍ପିକ ଆବିର୍ଭୂତ ହେବା ସହିତ ବହୁ ପୁରାତନ ଜୀବନବାଦୀ ଗାଳ୍ପିକ ବଳିଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ ଲେଖି ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେଇ ଗାଳ୍ପିକଗଣ ହେଲେ ବସନ୍ତ କୁମାର ଶତପଥୀ, ଶାନ୍ତନୁ କୁମାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, କୃଷ୍ଣ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର, ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି, ରଜନୀକାନ୍ତ ମହାନ୍ତି, ରବି ପଟ୍ଟନାୟକ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା, ଜଗଦୀଶ ମହାନ୍ତି, ରାଧାବିନୋଦ ନାୟକ, ସତ୍ୟ ମିଶ୍ର, ପଦ୍ମଜ ପାଳ, କନ୍‌ହେଇଲାଲ ଦାସ, ଅଶୋକ ଚନ୍ଦନ, ତରୁଣକାନ୍ତି ମିଶ୍ର, ମନୋଜ କୁମାର ପଣ୍ଡା ପ୍ରମୁଖ । ଏମାନଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ମଣିଷର ଏକାକୀତ୍ୱ, ଅସହାୟତା, ନିଃସଙ୍ଗତାଜନିତ ଆବେଗ, ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ତଥା ବ୍ୟକ୍ତିକୈନ୍ଦ୍ରିକ ଭାବଧାରା ଅଧିକ କଳାତ୍ମକ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ।

ଆଲୋଚ୍ୟ କାଳର ଗଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ଥାନିକତା ବା ଆଞ୍ଚଳିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମି, ଭାରତୀୟ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ର ବିଶେଷରେ ସମକାଳୀନ ବିଶ୍ୱ ଗୁରୁତ୍ୱ ପାଇବା ସହିତ ଗୁରୁତ୍ୱ ପାଇଛି ଓଡ଼ିଆ ମାଟି ପାଣି ପବନର ରଙ୍ଗଗନ୍ଧ, ଓଡ଼ିଶାର ଅସ୍ମିତା ତଥା ଚଳଣିର କଥା । ଯନ୍ତ୍ର ସଭ୍ୟତା ମାନବର ପ୍ରିୟ ଭୂମିଖଣ୍ଡକୁ ନିଦାରୁଣ ଭାବେ କିପରି ଗ୍ରାସକରି ଚାଲିଛି ତାର ନିଛକ ଚିତ୍ର ଉକ୍ତ କାଳଖଣ୍ଡର ଗଳ୍ପ

ଜଗତରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ପ୍ରତିଫଳିତ । ସବୁଜ ଶସ୍ୟକ୍ଷେତ ସ୍ଥାନରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଛି କଳକାରଖାନା, ଇଟା ଓ କଂକ୍ରିଟର ଘର । ଯାହା ଫଳରେ ମଣିଷର ମନୋଭାବ ମଧ୍ୟ ଧୀରେ ଧୀରେ ଇଟା କଂକ୍ରିଟ ଭଳି କର୍କଶ ହୋଇଉଠୁଛି । ସ୍ନେହ, ଦୟା, ଶ୍ରଦ୍ଧା ପରିବର୍ତ୍ତେ ମଣିଷକୁ ଗ୍ରାସକରି ଚାଲିଛି ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଓ କପଟତା । ଧୀରେ ଧୀରେ ସରଳ ନିରୀହ ଜୀବନଯାପନ କରୁଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀବୃନ୍ଦ ସହରାଭିମୁଖୀ ହେବାକୁ ମନ ବଳାଇଛନ୍ତି । କେତେକ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଚାଷବୃତ୍ତିକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ସହରର ବଡ଼ବଡ଼ ଫ୍ୟାକ୍ଟ୍ରିଗୁଡ଼ିକରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଚାଷଜମି ଗୁଡ଼ିକ ଘାସ ପଡ଼ିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିରହିଛି । ସହରୀ ସଭ୍ୟତା ମଧ୍ୟ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳକୁ କବଳିତ କରିବାକୁ ଲାଗିଛି । ସହରାଞ୍ଚଳର ଚାକଚକ୍ୟ ଓ ବିଭିନ୍ନ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଆଜିର ଗ୍ରାମୀଣ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ମାନସିକତାକୁ ସହରାଭିମୁଖୀ ହେବାରେ ଜାଗ୍ରତ କରିଛିଏବଂ ନିଜ ନିଜ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳକୁ ସହରୀକରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମନ ବଳାଉଛନ୍ତି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକରେ ଆଜି ସିମେଣ୍ଟ କଂକ୍ରିଟର ରାସ୍ତାଘାଟ ତଥା ବଡ଼ବଡ଼ ଅଟ୍ଟାଳିକାମାନ କାୟା ବିସ୍ତାର କରିଚାଲିଛି । ଗାଁଗୁଡ଼ିକ ଆଉ ଗାଁ ହୋଇ ରହିନାହିଁ ତାହା କ୍ରମଶଃ ସହରୀ ସଭ୍ୟତା ତଥା ସହରାଞ୍ଚଳର ଚାକଚକ୍ୟରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ସମସ୍ତ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ତଥା ତା'ର ଉନ୍ନତି ଆଶାରେ ଗ୍ରାମବାସୀବୃନ୍ଦ ସହରୀକରଣକୁ ପ୍ରଶୟ ଦେଉଛନ୍ତି । ଧୀରେ ଧୀରେ ତା'ର ସବୁଜିମା ପରିବେଶ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯାଉଛି । ବାପା, ଜେଜେବାପା ଅମଳର ବହୁ ପୁରୁଖା ପୁରୁଖା ଗଛ ଆଉ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁ ନାହିଁ । ଗ୍ରାମୀଣ ପରିବେଶକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ଯେଉଁ ମଣିଷଟି ଦିନେ ସହରାଭିମୁଖୀ ତଥା ସହରୀ ସଭ୍ୟତାକୁ ଆଦରି ଥିଲା ସେ ଆଜିର ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ବେଳକୁ ନିଜ ଗାଁର ସବୁଜିମା ପରିବେଶ ତଥା ତାଳବଣ, ପୋଖରୀ ତୁଠ, ଖେଳପଡ଼ିଆକୁ ଝୁରି ହେଉଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ଅତୀତର ଗଳ୍ପଧାରା ସହରାଭିମୁଖୀ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଗଳ୍ପଧାରା ତଥା ଗାଳ୍ପିକଗଣ ପୁନରାୟ ପଲ୍ଲୀ ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇଛନ୍ତି । ଯାହାଫଳରେ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ବହୁ ଗଳ୍ପ ସ୍ରଷ୍ଟା ଐତିହ୍ୟ ପ୍ରୀତି, ଅତୀତ ପ୍ରୀତି, ଗ୍ରାମ୍ୟ ପ୍ରୀତି, ଜାତି ପ୍ରୀତି ଭିତରେ ଆପଣାର ଅସ୍ମିତାକୁ ଅନ୍ୱେଷଣ କରି ଚାଲିଛି । ଯାହାର ମଜା ସହରାଞ୍ଚଳର ଚାକଚକ୍ୟରେ ଅନୁଭବ କରି ହୁଏ ନାହିଁ । ସହରର ନିଃସଙ୍ଗ ଜୀବନ, ଏକଲାପଣ, ସହରାଞ୍ଚଳର ପରିପାଟୀ ସଂପର୍କ, ସହରୀ ଜୀବନର ଚାଲିଚଳଣ ପ୍ରତି ବିମୁଖ ମନୋଭାବ ଦେଖାଦେଲା ସହରାଭିମୁଖୀ ମଣିଷଟି ପାଖରେ । ସେଥିରୁ ସେ ମୁକ୍ତି ଚାହିଁଛି ଏବଂ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ସବୁଜିମା ପରିବେଶକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ମନ ବଳାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଗୁଡ଼ିକରେ ସହରୀ ସଭ୍ୟତା କାୟାବିସ୍ତାର କରି ଚାଲିଛି । ଏହାହିଁ ଉତ୍ତର ଅଶୀ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ଉପଜୀବ୍ୟ ।ଏହାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ସହରରେ ରହୁଥିବା ଗାଳ୍ପିକ ଏବଂ ସହରାଞ୍ଚଳ ଓ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ସ୍ଥିତି ତଥା ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ପରଖି ପାରୁଥିବା ଗାଳ୍ପିକଗଣ ବହୁ ଗଳ୍ପ ରଚନା ଦିଗରେ ତତ୍ପର ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି । ଉତ୍ତର ସତୁରୀ ଦଶକରେ ରଚିତ ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁଙ୍କ 'ଭାରତମାତା ଜାଗତିଆର, ହୁସିଆର ଭାଇ ହୁସିଆର', 'ରାମ ଯେ ରହିମ୍', 'ହଇରେ ଫୁଲଗଛ କାହିଁକି ମଲୁ', 'ମିଛ ଅବଧାନ ଦର୍ପଦଳନ', 'ବିସମ୍ବାଦ', 'ଅଭିଶପ୍ତ ଗନ୍ଧର୍ବ' ଏବଂ ଅଖିଳମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଜଉଘର' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପରେ ଉପରୋକ୍ତ ଭାବଧାରାଟି ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଫଳିତ । କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତରଅଶୀ କାଳରେ ରବି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ବେଲ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଓ ବଟବୃକ୍ଷ', ରାଧା ବିନୋଦ ନାୟକଙ୍କ 'ଜହ୍ନିଫୁଲର ଦେଶ' ଓ 'ଶୀତଦିନେ ଗାଁର ଦୃଶ୍ୟ', ଯଶୋଧାରା ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଶୋକ', ଆନନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ପହିଙ୍କ 'ଅବକ୍ଷୟ', ଗାୟତ୍ରୀ ସରାଫ୍‌ଙ୍କ 'ଅପହଞ୍ଚ ଇଚ୍ଛାର ଇଲାକା', ଅମିୟ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ 'ବୋକା ବୋପା', କ୍ଷୀରୋଦ ଦାସଙ୍କ 'ମାଟି ଖୋଜିବାର ବେଳ' ଦାଶ ବେନ୍‌ହୁରଙ୍କ 'ସିଗାରେଟ ଖୋଳ'ଓ 'ବୋଉ', ଅଜୟ ସ୍ୱାଇଁଙ୍କ 'ବୋଉର ଗୀତ ଖାତା', ଅରବିନ୍ଦ ରାୟଙ୍କ 'ଗାୟକ' ଓ 'ବାପା' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପରେ ଗ୍ରାମୀଣ ପରିବେଶ ଓ ସହରୀ ପରିବେଶର ତୁଳନାତ୍ମକ ତର୍ଜମା, ସହରୀ ଜୀବନର ପ୍ରତାରଣା, ଛଳନା ତଥା ଗ୍ରାମୀଣ ପରିବେଶକୁ ପୁନରାୟ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ବ୍ୟାକୁଳତା, ଗାଁରେ ବିତି ଯାଇଥିବା ପିଲାଦିନର ସ୍ମୃତି ପ୍ରଭୃତିର ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିହୁଏ । ସ୍ଥୂଳତଃ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଗୁଡ଼ିକ ସହରୀକରଣକୁ ଆପଣେଇବା ଦିଗରେ ଅନେକାଂଶରେ ଜଗତୀକରଣର ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ରହୁଛି ।

ଜଗତ ବା ସଂସାରକୁ ଏକୀକରଣ କରିବାର ଅନ୍ୟନାମ ଜଗତୀକରଣ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ କହିଲେ ଜଗତୀକରଣ ହେଉଛି ପାରସ୍ପରିକ କ୍ରିୟା ଏବଂ ଏକୀକରଣର ଏକ ଆର୍ଥନୀତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହା ଉଭୟ ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଦିଗ ସହ ଜଡ଼ିତ । ମୁଖ୍ୟତଃ ପରିବହନ ଏବଂ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରଯୁକ୍ତିର ଅଗ୍ରଗତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହି ଜଗତୀକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗ ଏବଂ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ପ୍ରଥମଭାଗ ଠାରୁ ବିଶ୍ୱ ଦରବାରରେ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହୋଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଭାରତରେ ଏହା ୧୯୯୦-

୯୧ ମସିହାଠାରୁ ବିସ୍ତୃତି ଲାଭ କରିବା ସହ ଅଧିକ ଲୋକପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରିପାରିଛି । ମଣିଷର ଉନ୍ନତମାନର ଧୀ'ଶକ୍ତି, ବିଜ୍ଞାନ, ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଏବଂ ସଭ୍ୟତାର ବିକାଶ 'ଲରେସାମ୍ପ୍ରତିକଜନଜୀବନରେଯେଉଁସବୁ ପରିବର୍ତ୍ତନର ସୂତ୍ରପାତ କ୍ରମଶଃ ଘଟିଚାଲିଛି ତାହା ସମ୍ଭବପର ହୋଇପାରିଛି ଏହି ଜଗତୀକରଣ ଯୋଗୁଁ । ତତ୍‌ସହିତ ରାତାରାତି ବଡ଼ ଲୋକ ହେବାର ଆଗ୍ରହ ଏବଂ ଉନ୍ନତି ମାର୍ଗରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ସ୍ୱପ୍ନିଳ ଜଗତରେ ବିଚରଣ କରିବାର ଉଦ୍ଦାମତା ସମକାଳର ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କୁ କବଳିତ କରିଆସୁଛି । ଯାହା ଫଳରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଅଗ୍ରଗତିର ଏହି ମନୋବୃତ୍ତି ହିଁ ଅଦ୍ୟାବଧି ବିଶ୍ୱର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନିଗୁଡ଼ିକୁ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଆଣି ଦେଇଛି । ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୀମା ଆନ୍ଦୋଳନ ସମେତ ଯେଉଁସବୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଉପୁଜୁଥିଲା ତାହାକୁ ସରଳୀକୃତ କରି ବିଶ୍ୱ ବଜାର ଗଠନ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଛି ଆଜିର ଏ ଜଗତୀକରଣ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ମଣିଷ ଘରେ ରହି ମଧ୍ୟ ମୋବାଇଲ୍, ଇଣ୍ଟରନେଟ୍, କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ହ୍ୱାଟ୍‌ସ୍ଆପ୍, ଟ୍ୱିଟର୍, ଫେସ୍‌ବୁକ୍, ଗୁଗୁଲ୍ ଆଦି ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଦେଶବିଦେଶର ଖବର, ଚାଲିଚଳଣି, ରୀତିନୀତି ଜାଣିବା ଏବଂ ସେଠାକାର ଲୋକଙ୍କ ସହ ସହଜରେ ସଂଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରିପାରୁଛି । ଏହି ଜଗତୀକରଣ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ବିକାଶ ଘଟାଇବା ସହ ଉତ୍ତର ଅଶୀ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଋଦ୍ଧିମନ୍ତ କରିଛି । ସଦାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ 'ଘର', ଜଗଦୀଶ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ଲଭ୍ ଡେଡ୍ ସାଇବର୍ ଡଟ୍‌କମ୍', ତରୁଣକାନ୍ତି ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ତୁମେ ଯାହା ଦେଖି ନାହଁ', ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡାଙ୍କ 'ଛଞ୍ଚାଣ', ରଜନୀକାନ୍ତ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ଆଦିମାତା', ପବିତ୍ର ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ 'ସ୍ୱର୍ଗସ୍ୱପ୍ନ', ସୁପ୍ରିୟା ପଣ୍ଡାଙ୍କ 'ନିର୍ବାଣ', ଦେବବ୍ରତ ମଦନ ରାୟଙ୍କ 'ଦସ୍ୟୁ', ଜୟନ୍ତୀ ରଥଙ୍କ 'ଇଏ କ'ଣ', ଅନିଲ୍ କୁମାର ପାଢ଼ୀଙ୍କ 'ଝିଟିପିଟି', ସରୋଜ ବଳଙ୍କ 'ମିରର୍ ଇମେଜ' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପ ଏବଂ ପରେଶ ପଟ୍ଟନାୟକ, ପାରମିତା ଶତପଥୀ, ଭୀମ ପୃଷ୍ଟି, ଗୌରହରି ଦାସଙ୍କ ବହୁ ଗଳ୍ପରେ ଜଗତୀକରଣର ସ୍ୱର ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଫଳିତ । ଅର୍ଥଲୋଭ ଓ କ୍ଷମତାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ କ୍ଷମତାଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିଟି କିଭଳି ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ବିକାଶ ତଥା ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ପ୍ରୟାସରତ ତାହା ଗାଳ୍ପିକ ସଦାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ 'ଘର' ଗଳ୍ପରେ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ହୋଇଛି । ସେହିପରି ଗାଳ୍ପିକ ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡାଙ୍କ 'ଛଞ୍ଚାଣ' ଗଳ୍ପରେ ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳର ବିକାଶ ତଥା ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ କଳକାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ଆଳ ଦେଖାଇ ବିଦେଶୀ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶକାରୀ କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକ କିଭଳି ସେମାନଙ୍କର ଜୀବିକା ବୃତ୍ତିକୁ ଧ୍ୱସ୍ତବିଧ୍ୱସ୍ତ କରିଚାଲିଛି ତାହାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଚିତ୍ର ପ୍ରତିଫଳିତ । ଅପରପକ୍ଷେ ଜଗତୀକରଣର ପ୍ରଭାବ ଯୋଗୁଁ ବିଦେଶୀ ମନୋବୃତ୍ତି କିଭଳି ଭାରତୀୟ ଗତାନୁଗତିକ ପରଂପରା ସଂସ୍କୃତି ଉପରେ କୁଠାରଘାତ କରୁଛି ଓ ପାରିବାରିକ ସ୍ନେହ ବନ୍ଧନରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇଥିବା ଏକ ଆଦର୍ଶ ଜୀବନଯାପନ ଶୈଳୀରେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ତଥା ବହୁ ବିଡ଼ମ୍ବନା ଦେଖାଦେଉଛି ତାହାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଚିତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିହୁଏ ଗାଳ୍ପିକ ଜଗଦୀଶ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ଲଭ୍ ଡେଡ୍ ସାଇବର୍ ଡଟ୍‌କମ୍' ଏବଂ ତରୁଣକାନ୍ତି ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ତୁମେ ଯାହା ଦେଖିନାହଁ' ଗଳ୍ପରେ ।

ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସମୟରେ ଜଗତୀକରଣର ପ୍ରଭାବ ହିଁ ବିସ୍ଥାପନ ସମସ୍ୟା ଓ ପାରିବେଶିକ ଅସନ୍ତୁଳନର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରମୁଖ କାରଣ ସାଜିଛି । ଜଗତୀକରଣ ଯୋଗୁଁ ଆଜିର ମଣିଷ ଏତେ ପରିମାଣରେ ବସ୍ତୁବାଦୀ ସ୍ୱାର୍ଥ ସର୍ବସ୍ୱ ହୋଇପଡ଼ିଛି ଯେ ସେ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱବାସୀ ଆଜି ସୁସ୍ଥ ଜୀବନଯାପନ ନିମନ୍ତେ କିଭଳି ଦରାଣ୍ଡି ହେଉଛନ୍ତି । ଏଥିରୁ ଜଣାପଡୁଛି ପୃଥିବୀ ଆଜି ପ୍ରତିମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଧ୍ୱଂସାଭିମୁଖୀ ସ୍ଥିତିରେ ଗତିଶୀଳ । ସେଠି ନା ଅଛି ପିଇବା ପାଇଁ ବିଶୁଦ୍ଧ ଜଳ ନା ଅଛି ଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସ ପାଇଁ ସତେଜ ପବନ । ଧ୍ୱଂସାଭିମୁଖୀ ବିଶ୍ୱକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ସରକାର ଓ କେତେକ ସଚେତନ ନାଗରିକ ସଂପ୍ରତି ବନୀକରଣ ଯୋଜନାକୁ ଆଦରି ନେଇଛନ୍ତି । ଏହି ଯୋଜନା ଯେତେ ପରିମାଣରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି ତାଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବଢ଼ିବଢ଼ି ଚାଲିଛି ଖଣି ଖନନ ଓ କଳକାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ ଜଙ୍ଗଲ କାଟି ସଫା କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ କଳକାରଖାନା ଓ ଯାନବାହାନର ଧୂଆଁ ଯୋଗୁଁ ଦିନକୁ ଦିନ ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷିତ ହେବାରେ ଲାଗୁଛି ଏବଂ ଏହାହିଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଭୟଙ୍କର ରୋଗର କାରଣ ପାଲଟୁଛି; ଯାହାର ଚିକିତ୍ସା କରିବା ସମ୍ଭବପର ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ସ୍ଥୁଳତଃ କଳକାରଖାନା, ବଡ଼ବଡ଼ ଅଟ୍ଟାଳିକା, ବନ୍ଧ, ଜଳାଗାର, ରାସ୍ତାଘାଟ ପ୍ରଭୃତି ନିର୍ମାଣ କରି ସମାଜର ଉନ୍ନତି ନାଁରେ ବହୁ ସରଳ ନିରୀହ ଗ୍ରାମବାସୀ ତଥା ଜନଜାତି ବର୍ଗଙ୍କୁ ବାସହରା କରି ଦିଆଯାଉଛି । ବିଶେଷତଃ ଆଦିବାସୀ ଜନଜାତି ଅଞ୍ଚଳର ବୃକ୍ଷଲତା, ପାହାଡ଼, ନଦୀ, ଝରଣା ତଥା ସବୁଜ ଭରା ପରିବେଶକୁ ଧ୍ୱସ୍ତବିଧ୍ୱସ୍ତ କରାଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜ ସ୍ଥାନରୁ ବିସ୍ଥାପନ କରାଯାଉଛି । ସର୍ବୋପରି ଅରଣ୍ୟ ଓ ପାହାଡ଼ର ଖନନ, ପକ୍ଷୀବସା ଭାଙ୍ଗିଯିବାର ପୀଡ଼ା, ଶସ୍ୟ ଶୂନ୍ୟକ୍ଷେତ, ପତ୍ରହୀନ ଗଛ,

ସ୍ରୋତହୀନ ନଈ, କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ ଜଙ୍ଗଲ, ସଂକଟାପନ୍ନ ଜଳ, ବିଶ୍ୱ ତାପନ, ମହାବାତ୍ୟାର କରୁଣ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ, ସୁନାମୀର ପ୍ରଳୟଙ୍କରୀ ରୂପ, ବିଶେଷ କରି ଜଳ-ଭୂମି-ଜଙ୍ଗଲ ଉପରେ ଅଧିକାର ସାବ୍ୟସ୍ତ କରୁଥିବା ମଣିଷର ସଂଘର୍ଷ ଓ ସ୍ଥିତି ଉତ୍ତର ଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡର ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ଆଣିଦେଇଛି ନୂତନ ଧାରଣା ତଥା ଚିନ୍ତନ । ଏହି କାଳଖଣ୍ଡରେ ମହାବାତ୍ୟା, ଫାଇଲିନ୍, ହୁଡ୍‌ହୁଡ୍, ତିତିଲି, ଫଣୀ, ଅମ୍ଫାନ ଭଳି ବହୁ ପ୍ରାକୃତିକ ଦୁର୍ବିପାକର ଚିତ୍ର ମଧ ଧୀରେ ଧୀରେ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟକୁ ଅନୁପ୍ରବେଶ କରିଚାଲିଛି । ଉପରୋକ୍ତ ଭାବଧାରାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ରଚିତ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତରଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡାଙ୍କ 'ଛଞ୍ଚାଣ', ପ୍ରକାଶ କୁମାର ପରିଡ଼ାଙ୍କ 'ବୃକ୍ଷ ଜାତକ', ଗୌରହରି ଦାସଙ୍କ 'ଡେରାସରେ ବଣଭୋଜି' ଓ 'ଘଡ଼ିମୂଳ', ଗାୟତ୍ରୀ ସରାଫ୍‌ଙ୍କ 'ଶୂନ୍ୟକୁ ପ୍ରଶ୍ନ' ଓ 'ଅପହଞ୍ଚ ଇଚ୍ଛାର ଇଲାକା', ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ପତିଙ୍କ 'ବରକନ୍ୟା', ଦାଶବେନ୍‌ହୁରଙ୍କ 'ସବୁଜ ସଂଳାପ' ଓ 'ବନ୍ୟା ଅନ୍ତରାଳେ', ଦେବବ୍ରତ ମଦନରାୟଙ୍କ 'ନଈବଢ଼ି' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପରେ ପାରିବେଶିକ ଦୁଃସ୍ଥିତି ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ଚିତ୍ର ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ । ମୋଟ ଉପରେ ଗାଳ୍ପିକମାନଙ୍କର ଏ ସଂପର୍କିତ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ଯେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ପରିବେଶକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ଦିଗରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଧ୍ୱଂସାଭିମୁଖୀ ମାନବ ସମାଜକୁ ବିଶେଷ ସହାୟକ ହେବ ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହ ।

ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ନିରନ୍ତର ବିକାଶ, ପାରମାଣବିକ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା, ଜଗତୀକରଣ, ଶିଳ୍ପାୟନ ଆଦି ନାଁରେ ଯେଉଁସବୁ ଅପପ୍ରୟୋଗ ଘଟୁଛି ତାହ ।ଉତ୍ତରଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ ଅନେକ ଭୟ, ଆଶଙ୍କା ଓ ବିଷାଦର କାରଣ ରୂପେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଛି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଶିଳ୍ପାୟନ ଓ ଉଦାରୀକରଣ ନାଁରେ ବିସ୍ଥାପନ ସମସ୍ୟା ଏକ ବଡ଼ ସମସ୍ୟା ରୂପେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ନିଜର ଭିଟାମାଟି ପ୍ରତି ରହି ଆସିଥିବା ମୋହମାୟାକୁ ତୁଟାଇ ସମସ୍ତେ ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନକୁ ବିସ୍ଥାପିତ ହେବାକୁ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସାଂପ୍ରତିକ କାଳରେ ସେମାନେ ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରିବାକୁ ମଧ ଆଗେଇ ଆସନ୍ତି । ଯାହାଫଳରେ ବଡ଼ବଡ଼ କମ୍ପାନୀ ମାଲିକ ତଥା ସରକାର ଓ ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ସମୟରେ ସଂଘର୍ଷ ଲାଗି ରହେ ଏବଂ ଏହି ସଂଘର୍ଷ ଧୀରେ ଧୀରେ ଏକ ଜନ ଆନ୍ଦୋଳନର ରୂପ ନିଏ । ମୁଖ୍ୟତଃ ଆଦିବାସୀମାନେ ସଂପ୍ରତି ଏହି ସମସ୍ୟାର ବହୁଳ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି । ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକୁ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ କରିବାର ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦେବା ଏବଂ କଳକାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ନିମନ୍ତେ ସରକାରଙ୍କ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ହିଁ ଏବେର ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ମନରେ ତୀବ୍ର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଧରି ସେମାନେ ସଭ୍ୟଶିକ୍ଷିତ ବାବୁଭାୟା ତଥା ସହରୀ ସଭ୍ୟତା ଦ୍ୱାରା ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ ମଧ ସଂପ୍ରତି ଏହାକୁ ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ରହି ଆସିଥିବା ଚାଲିଚଳଣି, ରୀତିନୀତି, ପରଂପରା, ବିଶ୍ୱାସ ସବୁକିଛି ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିଛି । ବିଶ୍ୱାସର ସହ ପୂଜା କରି ଆସୁଥିବା ବୃକ୍ଷଦେବତା ମଧ ସେମାନଙ୍କ ଭିଟାମାଟିରୁ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହେଇଯାଉଛି । ସର୍ବୋପରି ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତିର ଦୀର୍ଘ ୭୦ବର୍ଷ ବିତି ଯାଇଥିଲେ ମଧ ଅଦ୍ୟାବଧି ସେମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟାର କୌଣସି ସନ୍ତୋଷଜନକ ସମାଧାନ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ବାସ୍ତବିକ୍ ଦୁଇଟି ଘଟଣା ଯଥା– ବାଲିଆପାଳର କ୍ଷେପଣାସ୍ତ୍ର ଘାଟି ନିମନ୍ତେ ବିସ୍ଥାପନ ଓ ଯାଜପୁର କଳିଙ୍ଗ ନଗରର ଆଦିବାସୀ ବିସ୍ଥାପନ ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାରେ ଏକ ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ଯାହାର ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ର ଉତ୍ତରଅଶୀ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତକୁ ଅଧିକ ବାସ୍ତବମୁଖୀ ତଥା ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ କରି ଗଢ଼ି ତୋଳିଛି । ମୁଖ୍ୟତଃ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ରଥଙ୍କ 'ନିର୍ମାଣ', ରବି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଅସତ୍ୟ ସହର', କୃପାସାଗର ସାହୁଙ୍କ 'ଗଡ଼ଜୟ', ରାଧାବିନୋଦ ନାୟକଙ୍କ 'ଶରଣାର୍ଥୀ', ଗୌରହରି ଦାସଙ୍କ 'ପଶାପାଲି' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପରେ ବିସ୍ଥାପନ ସମସ୍ୟାର ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଫଳନ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ବଡ଼ବଡ଼ କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ କଳକାରଖାନା ନିର୍ମାଣ କରି ସରଳ ନିରୀହ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଚାଷଜମିକୁ ଧ୍ୱସ୍ତବିଧ୍ୱସ୍ତ କରିବାର ଆଶଙ୍କା କିଭଳି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତୀବ୍ର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ତାହାର ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ର ରୂପାୟନ ହୋଇଛି ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ରଥଙ୍କ 'ନିର୍ମାଣ' ଗଳ୍ପରେ । ଅନୁରୂପ ଭାବେ କୃପା ସାଗର ସାହୁଙ୍କ 'ଗଡ଼ଜୟ' ଗଳ୍ପରେ ରେଳ୍‌ୱେ ଷ୍ଟେସନ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗାନ୍ଧିନଗର ବସ୍ତି ଉଚ୍ଛେଦର ଚିତ୍ର ଏବଂ ସେଠାରେ ବଡ଼ବଡ଼ ଆପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ନିର୍ମାଣ ହେବାର ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ଚିତ୍ର ରୂପାୟିତ । ଏହିସବୁ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବସ୍ତିବାସିନ୍ଦାମାନେ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରି ନାହାଁନ୍ତି, ବରଂ ବସ୍ତି ଉଚ୍ଛେଦର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ତୀବ୍ର ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ବସ୍ତି ଉଚ୍ଛେଦ ଓ ବିସ୍ଥାପନ ସମସ୍ୟାର ସ୍ୱର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ରାଧାବିନୋଦ ନାୟକଙ୍କ 'ଶରଣାର୍ଥୀ' ଓ ଗୌରହରି ଦାସଙ୍କ 'ପଶାପାଲି' ଗଳ୍ପରେ । ଉଭୟ ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରତିବାଦର ସ୍ୱର ସ୍ପଷ୍ଟ ଫୁଟିଉଠିଛି ସତ, କିନ୍ତୁ 'ଶରଣାର୍ଥୀ' ଗଳ୍ପରେ ବିସ୍ଥାପିତ ସରଳ ନିରୀହ ବସ୍ତିବାସିନ୍ଦାମାନେ ସେସବୁର ଘୋର

ବିରୋଧ କରୁଥିବା ବେଳେ 'ପଶାପାଲି' ଗଳ୍ପରେ ରାଜନୀତିକ ଗୋଷ୍ଠୀର ବଡ଼ବଡ଼ ନେତାମାନେ ନିଜ ନିଜ ଦଳର ଅହମିକାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତିବାଦର ସ୍ୱର ଉଠାଇଛନ୍ତି । ଯାହାଫଳରେ ଏହି ବିସ୍ଥାପନ ସମସ୍ୟା ଅଦ୍ୟାବଧି କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ସମାଧାନରେ ପହଞ୍ଚି ନପାରି ଏକ ଜନ ଅସନ୍ତୋଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ରୂପ ନେଇଛି ।

ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ତଥା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି ଉତ୍ତରଅଶୀ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ । ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ପ୍ରତି ଯେଉଁସବୁ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ରହିଆସିଛି ତା'ର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଛି ଉତ୍ତରଅଶୀ କାଳରେ । ପ୍ରତିଟି ମଣିଷକୁ ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଗୃହତ୍ୟାଗ ତଥା ସଂସାର ତ୍ୟାଗ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ପଡୁନାହିଁ । ବରଂ ସେମାନେ ନିଜ ପରିବାରବର୍ଗ ତଥା ନିଜ ସଂସାର ଭିତରେ ରହି ପରିଶୋଧ ଚିତ୍ତବୃତ୍ତି ସହ ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତିର ମାର୍ଗକୁ ଅନୁସରଣ କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ସାରୀପୁତ୍ର ଭଳି ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଗୃହତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପଡୁଛି ନା ସନ୍ୟାସ ବ୍ରତ ପାଳନ କରିବାକୁ; ପରନ୍ତୁ ସେମାନେ ପୂର୍ବ ପ୍ରଚଳିତ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ସମସ୍ତ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ଗାନ୍ଧୀବାଦୀ ଚିନ୍ତାଚେତନା ପ୍ରତି ଏକ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ ଏହି କାଳଖଣ୍ଡରେ । ମୁଖ୍ୟତଃ ୧୮୬୯ ରୁ ୧୯୪୮ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୀର୍ଘ ୭୮ ବର୍ଷର ଜୀବନପନ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କଠାରେ ଯେଉଁସବୁ ମହାନ୍ ଗୁଣାବଳୀ ତଥା ଆଦର୍ଶ ପରିଲକ୍ଷିତ, ତାହାହିଁ ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ଗାନ୍ଧୀବାଦୀ ଆଦର୍ଶ ରୂପେ ପରିଲକ୍ଷିତ । ଏହି ଆଦର୍ଶରେ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହେଉଥିବା ସ୍ଥଳେ ସଂପ୍ରତି ଭାରତୀୟ ତଥା ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ସେଥିରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ନାମରେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ପନ୍ଥାକୁ ଆପଣେଇ ଚାଲିଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ଗାନ୍ଧୀ ଏବେ ବ୍ୟବସାୟିକ ପନ୍ଥା ନେତାମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭାଷଣ, ପ୍ରବନ୍ଧ, ଜନ୍ମ ଜୟନ୍ତୀ, ମୃତ୍ୟୁ ବାର୍ଷିକୀ, ସ୍ମୃତିସଭା, ରାମଧୂନ ଓ ଷ୍ଟ୍ୟାଚ୍ୟୁଙ୍କ ଗହଳିରେ କ୍ରମଶଃ ସଂକୁଚିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଯେଉଁ ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ଚିନ୍ତାଧାରା ଦିନେ ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ ତଥା ମଣିଷର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ମନସ୍କତାରୁ ବହୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଥିଲା ତାହା ଆଜି ନିମ୍ନଗାମୀ ମନେ ହୋଇଛି । ଯାହାକୁ ପୁନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ତରଅଶୀ ଗଳ୍ପ ସ୍ରଷ୍ଟାଗଣ ପ୍ରୟାସ ଜାରି ରଖିଛନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟତଃ ରବି ପଟ୍ଟନାୟକ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା, ପ୍ରତିଭା ରାୟ, ଉତ୍ତମ ନାୟକ, ପ୍ରଦୋଷ ମିଶ୍ର, ତରୁଣକାନ୍ତି ମିଶ୍ର, ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡା, ଗଣେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର, ଗୌରହରି ଦାସ, ଭୀମ ପୃଷ୍ଟି, କବିତା ବାରିକ, ପ୍ରକାଶ କୁମାର ପରିଡ଼ା, ଗିରୀଶଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ, ରଜନୀକାନ୍ତ ମହାନ୍ତି, ବିଷ୍ଣୁ ସାହୁ, ଆର୍ଯ୍ୟ ଯଜ୍ଞଦତ୍ତ ପ୍ରମୁଖ ଉତ୍ତରଅଶୀ ଗଳ୍ପ ସ୍ରଷ୍ଟାଗଣ ଗାନ୍ଧିବାଦର ବିବିଧ ମର୍ମଧ୍ୱନିକୁ ସେମାନଙ୍କ ଗଳ୍ପ ମାଧ୍ୟମରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ କରିପାରିଛନ୍ତି । ମୋଟାମୋଟି ଭାବେ ଏମାନଙ୍କ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ଗାନ୍ଧି କେଉଁଠି ଚେତନାରେ ତ କେଉଁଠି ବିଚାର ବୋଧରେ, କେଉଁଠି ବାଣୀ ତଥା ଆଦର୍ଶରେ ତ ଆଉ କେଉଁଠି ଗାନ୍ଧି ସଶରୀରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ।

ସାଂପ୍ରତିକ ଘଟଣା, ପରିବେଶ, ପରିସ୍ଥିତି ତଥା ମଣିଷର ଅସଲ ସ୍ୱରୂପକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ସମୟରେ ଅତୀତରେ ଘଟିଯାଇଥିବା ଜଣାଶୁଣା ଘଟଣା, ପୁରାଣ, ଇତିହାସ, ଜନଶ୍ରୁତି, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, ଲୋକକଥା ତଥା ପ୍ରାଚୀନ କାହାଣୀର ଆଶ୍ରୟ ନିଆଯାଇଥାଏ । କାହିଁକିନା ବାର୍ତ୍ତମାନିକତାକୁ ସିଧାସଳଖ ଦର୍ଶାଇବା ଅପେକ୍ଷା ଅତୀତ ଭିତରେ ତାର ସାଂପ୍ରତିକୀକରଣ ରୂପକୁ ପ୍ରତିଫଳନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଗାଳ୍ପିକର ଶିଳ୍ପଗତ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ମନେହୁଏ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତିଙ୍କ 'ରେବତୀ' ହେଉଛି ଅତୀତରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇସାରିଥିବା ଏକ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ତଥା ବହୁ ପରିଚିତ ଗଳ୍ପ । 'ରେବତୀ' ଭଳି ଅତୀତରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ଆଉ କେତୋଟି ଅତି ପରିଚିତ ଗଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ଯାହା ବହୁଳ ମାତ୍ରାରେ ଲୋକପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରିବା ସହିତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଗାଳ୍ପିକମାନଙ୍କ ମାନସପଟରେ ରେଖାପାତ କରିଛି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଫକୀରମୋହନଙ୍କ 'ରେବତୀ', 'ପେଟେଣ୍ଟ ମେଡ଼ିସିନ୍' ଓ 'ରାଣ୍ଡିପୁଅ ଅନନ୍ତା', ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ବୁଢ଼ା ଶଙ୍ଖାରୀ', ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ନୀଳମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀ', କାଳିନ୍ଦୀ ଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ 'ମାଂସର ବିଳାପ' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପର ଭାବଧାରା ତଥା ନାମକରଣକୁ ଭିତ୍ତିକରି ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବହୁ କବିତା ଓ ଗଳ୍ପମାନ ରଚନା କରାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଫକୀରମୋହନଙ୍କ 'ରେବତୀ'କୁ ଭିତ୍ତିକରି ଗଢ଼ି ଉଠିଥିବା ଗଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା ସର୍ବାଧିକ । ଯାହା ଅଦ୍ୟାବଧି ବଳବତ୍ତର ରହିଛି । ଏହାହିଁ ଉତ୍ତରଅଶୀ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପଜଗତ ପାଇଁ ହୋଇଛି ଏକ ଅଣପାରଂପରିକ ନୂତନ ସିରିଜ୍ ବା ପର୍ଯ୍ୟାୟ । ଏଥିସହିତ ପୁରାଣ, ଇତିହାସ, ଜନଶ୍ରୁତି, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଲୋକକଥା ତଥା ପ୍ରାଚୀନ କାହାଣୀ ପରଂପରାର ସାଂପ୍ରତିକ ରୂପ ହିଁ ଆଲୋଚ୍ୟ କାଳଖଣ୍ଡର ଗଳ୍ପଜଗତକୁ ନୂତନ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଯୋଗାଇଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ଅତୀତର ଛାଞ୍ଚରେ ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟିଛି ସମକାଳୀନ ବାସ୍ତବତା ତଥା ବ୍ୟକ୍ତି ମଣିଷର ସ୍ୱରୂପ । ସର୍ବୋପରି ଉତ୍ତରଅଶୀ ଗଳ୍ପ

ଜଗତରେ ପ୍ରାଚୀନ ପରଂପରା ସାଂପ୍ରତିକ ପରଂପରା ସହିତ ଯୋଡ଼ିହୋଇ ନୂତନ ଭାବେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହୋଇଛି । ଉକ୍ତ କାଳଖଣ୍ଡରେ ମନୋଜ ଦାସଙ୍କ 'ଅବୋଲକରା କାହାଣୀ' ସଂକଳନର 'ମୂର୍ଖ ଭୃତ୍ୟ ଉପାଖ୍ୟାନ', 'ଉଡ଼ନ୍ତା କଇଁଛ', 'ଶଶକର ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ', କଇଳାଶ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ବିନୋଦ ଦ୍ୱାଦଶ' ଓ 'ଶୁଣ ଅବୋଲକରା' ଗ୍ରନ୍ଥ ଦ୍ୱୟ, ସତ୍ୟପ୍ରିୟ ମହାଲିକଙ୍କ 'କଥାତନ୍ତ୍ର' ଓ 'ସରିନଥିବା ଲୋକକଥା' ଗ୍ରନ୍ଥ ଦ୍ୱୟ, ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡାଙ୍କ 'ଗଉଡ଼ ଟୋକା', 'ବୁଢ଼ୀ ଅସୁରୁଣୀ କଥା', 'ପଣ୍ଡିତେ ଓ ଅବୋଲକରା କଥା', 'ସାବିତ୍ରୀ, ସତ୍ୟବାନ୍ ଓ ତରଣୀସେନ୍ ଦାସ', ରତ୍ନାକର ଚଇନିଙ୍କ 'ଉପେକ୍ଷିତ ନାୟକ', 'ଉତ୍ତର ପୁରୁଷ', 'ଜଳିଜଳି ଜୟଦ୍ରଥ', 'ତୁମେ କୃଷ୍ଣ', 'ମାନଗୋବିନ୍ଦ', 'ତଥାପି ରାବଣ', ପରେଶ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଶ୍ରୀରାଧା ଓ ଅନ୍ୟମାନେ', ସୀତେଶ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ 'ମିତ' ସଂକଳନସ୍ଥ ଅନେକ ଗଳ୍ପ, ପ୍ରତିଭା ରାୟଙ୍କ 'ରକ୍ତନଦୀର ପ୍ରେମତରୀ' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ଅତୀତ ଭିତରେ ବାର୍ତ୍ତମାନିକତାକୁ ଦର୍ଶାଇବାରେ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ଶିଳ୍ପ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ବାରିହୁଏ ।

ଅତିକଳ୍ପନା ଓ କୁହୁକ ବାସ୍ତବତା ହିଁ ଉତ୍ତରଅଶୀ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ଶିଳ୍ପଗତ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟରେ ଚମତ୍କାରିତା ଆଣିପାରିଛି । ଏ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ପାରସ୍ପରିକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦିହେଁ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ଅତିକଳ୍ପନା କହିଲେ ସାହିତ୍ୟରେ ସାହିତ୍ୟିକର ଯେଉଁ କଳ୍ପନା ସହିତ ବାସ୍ତବତାର କୌଣସି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହି ନଥାଏ କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ସହ ସମନ୍ୱିତ ହୋଇ ସତ୍ୟ ଭଳି ମନେ ହୋଇଥାନ୍ତି ତାହାକୁ ବୁଝାଏ । ଅପରପକ୍ଷେ ଯେଉଁ ସାହିତ୍ୟରେ ସାହିତ୍ୟିକର କଳ୍ପନା ସହିତ ବାସ୍ତବତାର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଥାଏ ଏବଂ ବାସ୍ତବତାକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ସାହିତ୍ୟିକର କଳ୍ପନା ଜଗତ ଯାଦୁକରୀ ଶକ୍ତିର ବହୁ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟୋଜିତ କରିଥାଏ ସେଠାରେ କୁହୁକ ବାସ୍ତବତାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିହୁଏ । ଅତିକଳ୍ପନା ଓ କୁହୁକ ବାସ୍ତବତାର ପ୍ରୟୋଗ ଫଳରେ ଉତ୍ତରଅଶୀ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପଧାରାରେ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ସ୍ୱର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଯାହାର ଅଲୌକିକତା ଓ ଯାଦୁକରୀ ଶକ୍ତି ବଳରେ ପାଠକମାନଙ୍କର ମାନସ ମନ୍ଥନକୁ ଆହ୍ଲାଦିତ କରେ । ମିଥ୍ ଭଳି ଏହି ଦୁଇଟି ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟ ଏକ ଟେକ୍‌ନିକ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ । ଯାହାଫଳରେ ଗଳ୍ପର ଶିଳ୍ପଚାତୁରୀକୁ ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ତଥା ଚମତ୍କାରିତା ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ସହାୟକ ହୁଏ । ଏହି ଭାବଧାରାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଯେଉଁ ଗାଳ୍ପିକମାନେ ଉତ୍ତରଅଶୀ ଗଳ୍ପ ଧାରାରେ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ରୂପ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁ, ମନୋଜ ଦାସ, କଇଳାଶ ପଟ୍ଟନାୟକ, ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡା, ଦୀପ୍ତିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ ପ୍ରମୁଖ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଅଖିଳ ମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଶେଷ ଆବିଷ୍କାର' ଓ 'ମତ୍ସ୍ୟଗନ୍ଧା', ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ରଥଙ୍କ 'ନାଗାନ୍ତକ ବିଦ୍ୟା' ଓ 'ଛାୟା ପ୍ରବେଶ', ମନୋଜ ଦାସଙ୍କ 'ଶେଷ ବାର୍ତ୍ତା' ଓ 'ପର୍ବତ', ତରୁଣକାନ୍ତି ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ବୀତଂସ', 'ତୈଜସ୍', 'କେହିଜଣେ ଆତତାୟୀ' ଓ 'ସମୟ', ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡାଙ୍କ 'ନିହାତି ସହଭୂତ', କଇଳାଶ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଟୁଆଁଟୁଇଁ କଥା', ବିଷ୍ଣୁ ସାହୁଙ୍କ 'ଜଣେ ବ୍ୟାଘ୍ରାକ୍ରାନ୍ତ ମହିଳାଙ୍କ ସଂପର୍କରେ', ଦୀପ୍ତିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'କୁହୁକ ଚଟି' ଓ 'ଆମେରୀକୀୟ ରଜନୀ' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପରେ ଉକ୍ତ ଭାବଧାରାର ଚମତ୍କାରିତା ବେଶ୍ ପରିପୁଷ୍ଟ । ଉପରୋକ୍ତ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଣିଷର ଅତିମାନସ ସ୍ତରକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଗଢ଼ି ଉଠିଥିବାରୁ ଏଗୁଡ଼ିକରେ କଳ୍ପନା ମଧ୍ୟରେ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲର ପ୍ରୟୋଗ, ଯାଦୁକରୀ ଶକ୍ତିର ରୂପାୟନ ତଥା ସ୍ୱପ୍ନିଳ ଜଗତର ଅସମ୍ଭାବ୍ୟ ଓ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ବିଭିନ୍ନ ଅଲୌକିକତାର ଅବତାରଣା କରାଯାଇଛି । ବାସ୍ତବିକ୍ ଉତ୍ତରଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ ଗାଳ୍ପିକଗଣ ନିଜସ୍ୱ ଶିଳ୍ପଚାତୁର୍ଯ୍ୟକୁ ଫୁଟାଇବା ନିମନ୍ତେ ସୁଚିନ୍ତିତ ଭାବେ ମିଥ୍, ଅତିକଳ୍ପନା ଓ କୁହୁକ ବାସ୍ତବତାର ପ୍ରୟୋଗ କରିଥାନ୍ତି ।

ଉତ୍ତରଅଶୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ ବହୁ ନୂଆ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କର ଆର୍ବିଭାବ ଘଟିବା ସହିତ ନୂଆ ନୂଆ ଚେତନା ତଥା ଅନ୍ୱେଷାକୁ ନେଇ ଗଢ଼ିଉଠିଛି ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ଜଗତ । ଏହି ଗାଳ୍ପିକଗଣ ପାରମ୍ପରିକ ବିଶ୍ୱାସକୁ ଭାଙ୍ଗି ନୂତନ ଘଟଣା, ନୂତନ ଅଭିଜ୍ଞତା ତଥା ଅନୁଭୂତିକୁ ପାଥେୟ କରି ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସୃଷ୍ଟିକୁ ଋଦ୍ଧିମନ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟତଃ ସମକାଳର ତରୁଣ ଗାଳ୍ପିକଗଣ ପାଠକର ମନୋରଞ୍ଜନକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଗଳ୍ପ ରଚନାରେ ବ୍ରତୀ ହେଉ ନାହାଁନ୍ତି, ବରଂ ନିଜସ୍ୱ ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ଅନୁଭୂତିକୁ ମନୋଜ୍ଞ ଭାଷାରେ ପରିପ୍ରକାଶ କରିବା ଦିଗରେ ତତ୍ପର ହୋଇଉଠନ୍ତି । ଅନେକ ଗଳ୍ପରେ ଗାଳ୍ପିକ ନିଜେ ନାୟକ ରୂପେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇ ଲେଖକୀୟ ସତ୍ତାକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ସହିତ ଅଧିକ ଆତ୍ମକୈନ୍ଦ୍ରିକ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ସାଂପ୍ରତିକ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ୱକୀୟତାର ନୂତନ ରୂପ, ଆତ୍ମ ସଚେତନତା ତଥା ଆତ୍ମ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଧର୍ମିତାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିହୁଏ । ଆତ୍ମଜୀବନୀ ଶୈଳୀରେ ବହୁ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରାଯିବା ଫଳରେ ଉତ୍ତରଅଶୀ ଗଳ୍ପସାହିତ୍ୟ ଅଧିକ ବାସ୍ତବମୁଖୀ ହୋଇପାରିଛି । ଯେଉଁଥିରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ପିଲାଦିନର ସ୍ମୃତି ସହ ଘଟିଯାଇଥିବା କେତେକ ବାସ୍ତବ ଘଟଣାବଳୀ । ଯାହାର କଥାବସ୍ତୁ ସତ ଆଧାରିତ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ

ତଥା ଆତ୍ମଜୀବନୀମୂଳକ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ପାପ-ପୁଣ୍ୟ, ସଫଳତା-ବିଫଳତା, ଛଳନା, ପ୍ରତାରଣା ପ୍ରଭୃତି ଉତ୍ତରଅଶୀ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ଏକ ଉପାଦାନ ପାଲଟିଛି । ଆଲୋଚ୍ୟ ସମୟଖଣ୍ଡର ପ୍ରାୟ ସବୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ ଗାଳ୍ପିକ ନିଜସ୍ୱ ଗଳ୍ପ ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏ ଧରଣର ସ୍ୱକୀୟତାକୁ ଆପଣେଇ ଥା'ନ୍ତି । ଏଇ ଧାରାରେ ରଚିତ ଗଳ୍ପ ମାଧ୍ୟମରେ ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଥା ଜରିଆରେ ନିଜସ୍ୱ ବକ୍ତବ୍ୟ ବାଢ଼ିବା ହେଉଛି ଗଳ୍ପକାରଙ୍କ ଚମତ୍କାର ଟେକ୍‌ନିକ୍ ବା କଳାକୌଶଳ । ଏହି ବୈୟକ୍ତିକତା ସମକାଳକୁ କଳାତ୍ମକ ରୂପ ଦେବା ସହିତ ପାଠକଙ୍କ ନିକଟରେ ସାର୍ବଜନୀନତାକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥାଏ । ସର୍ବୋପରି ଗାଳ୍ପିକର 'ମୁଁ'ତ୍ୱ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଲାଭ କରିଛି ଉକ୍ତ କାଳଖଣ୍ଡରେ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପଜଗତ ସମାଜ ଅପେକ୍ଷା ଗାଳ୍ପିକର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ନିଜସ୍ୱ ରୁଚି, ଚିନ୍ତାଚେତନା ତଥା ଆଦର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ସ୍ଥିତିରେ ଗତିଶୀଳ । ଉକ୍ତ କଳାକୌଶଳକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଯେଉଁ ଗଳ୍ପସ୍ରଷ୍ଟାଗଣ ଉତ୍ତରଅଶୀ କାଳରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟବର୍ଦ୍ଧନ ଧଳ ମହାପାତ୍ର, ଗୌରହରି ଦାସ, ରଶ୍ମି ରାଉଳ, ଗାୟତ୍ରୀ ସରାଫ୍, ସଦାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ, ଅଭୟ ବାରିକ୍, ସ୍ୱରୂପ ଜେନା, କୃଷ୍ଣ ମହାନ୍ତି, ଅଭୟ ଦାସ, ବିଷ୍ଣୁ ସାହୁ, ପାରମିତା ଶତପଥୀ, ଦେବବ୍ରତ ମଦନରାୟ, ପବିତ୍ର ପାଣିଗ୍ରାହୀ, କନିଷ୍କ, ଆର୍ଯ୍ୟ ଯଜ୍ଞଦତ୍ତ, ବିରାଜମୋହନ ଦାସ, ନିବାରଣ ଜେନା, ତରୁଣ କୁମାର ସାହୁ, ପ୍ରକାଶ କୁମାର ପରିଡ଼ା ପ୍ରମୁଖଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ।

୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳଖଣ୍ଡରେ ନୂଆ ନୂଆ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଓ ଘଟଣା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ନୂଆ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଳ୍ପର କଥାବସ୍ତୁ ମଣ୍ଡିତ ହୋଇଛି । ଉକ୍ତ କାଳଖଣ୍ଡରେ ଚରିତ୍ର ଯେ, କେବଳ ମଣିଷ ହେବ ତା' ନୁହେଁ । ବରଂ ଅଣମାନବୀୟ ଯେକୌଣସି ପ୍ରାଣୀ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ କିମ୍ବା ବସ୍ତୁ ଓ ପଦାର୍ଥ ଆଦି ସାହିତ୍ୟ କୃତିରେ ଚରିତ୍ର ରୂପେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେ ହୋଇପାରେ ନଦୀ, ସମୁଦ୍ର, ପାହାଡ଼, ଅରଣ୍ୟ, ଗଛ, ଆକାଶ ଇତ୍ୟାଦି । ଅଣମାନବୀୟ ଚରିତ୍ର ଅର୍ଥାତ୍ ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କୁ ନେଇ ୧୯୫୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ତିନି ଦଶନ୍ଧିର ଗଳ୍ପ ଧାରାରେ ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ, ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ରାଉତରାୟ, କାଳିନ୍ଦୀଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ମନୋଜ ଦାସ, ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ପତି, ଶାନ୍ତନୁ କୁମାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ବସନ୍ତ ଶତପଥୀ ପ୍ରମୁଖ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେଶ୍ କିଛି ଗଳ୍ପ ରଚିତ । ମାତ୍ର ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳର ଗାଳ୍ପିକଗଣ ଏ ଦିଗରେ ବିଶେଷ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ପ୍ରାଣୀ ଓ ଉଦ୍ଭିଦଙ୍କ ପ୍ରତି ମନୁଷ୍ୟର ଆଚରଣ, ସେମାନଙ୍କ ସହ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଏକାତ୍ମ କରାଇ ଏକ ତୁଳନାତ୍ମକ ପ୍ରେକ୍ଷାପଟ ନିର୍ମାଣ କରିବା, ସେମାନେ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଚରିତ୍ର ରୂପେ ଗଳ୍ପରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହେବା ଆଦି ହୋଇଛି ଉତ୍ତରଅଶୀ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ଆଭିମୁଖ୍ୟ । ଏହି ଧାରାରେ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରିଥିବା ଗାଳ୍ପିକଗଣ ହେଲେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା, କଇଳାଶ ପଟ୍ଟନାୟକ, କୃପାସାଗର ସାହୁ, ଅରବିନ୍ଦ ଧଳ, ପ୍ରତିଭା ରାୟ, ରଜନୀକାନ୍ତ ମହାନ୍ତି, ପଦ୍ମଜ ପାଳ, ଅଜୟ ସ୍ୱାଇଁ, ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ପଣ୍ଡା ପ୍ରମୁଖ ।

ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ନୂତନ ପିଢ଼ିର ମଣିଷମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଜିର ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରୁଛି । କାରଣ ସମାଜରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଯେଉଁସବୁ ସମସ୍ୟାମାନ ଦେଖା ଦେଉଛି ତାକୁ ନେଇ ଗଳ୍ପ ଲେଖିବାରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଯୁବ ଗାଳ୍ପିକଗଣ ତତ୍ପର ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି । ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଏହି ଗାଳ୍ପିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡା, ମମତାମୟୀ ଚୌଧୁରୀ, ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ, ସରୋଜ ବଳ, ମହାଶ୍ୱେତା ସାହୁ, ମାନସୀ ପାତ୍ର, ଚିନ୍ମୟୀ ମହାପାତ୍ର, ମୋନାଲିସା ମିଶ୍ର ପ୍ରମୁଖଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ । ସ୍ଥୁଳତଃ ପ୍ରବୀଣ ଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ନବୀନଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ଚିନ୍ତାଧାରାର ଏକ ସମ୍ମିଳିତ ରୂପ ଉପରେ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ । କିନ୍ତୁ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିବାର ଦୀର୍ଘ ୭୦ ବର୍ଷରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକାଳ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସୀମାରେଖାକୁ ନେଇ ବିବାଦ ଆଜିବି ଥମୁ ନାହିଁ । ସୀମାରେ ସୈନିକମାନେ ଆଜିବି ଅନିଶ୍ଚିତତା ମଧ୍ୟରେ ଗତି କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଦେଶକୁ ଶତ୍ରୁ କବଳରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ବହୁ ସୈନିକ ସହିଦ୍ ହେଉଛନ୍ତି । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ସନ୍ତ୍ରାସବାଦୀଙ୍କ ଲୋମହର୍ଷଣକାରୀ ଘଟଣା ଦିନକୁ ଦିନ ଅଶାନ୍ତିକର ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । କିଛି ବୈଦେଶିକ ଶକ୍ତି ହିଁ ଆମ ଦେଶର ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏଭଳି ଅମାନୁଷିକ କାର୍ଯ୍ୟପନ୍ଥାକୁ ଆଦରି ନେଉଛନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟତଃ ୨୦୦୧ ରେ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟ ଆକ୍ରମଣ ଓ ଜାମ୍ମୁକାଶ୍ମୀର ବିଧାନସଭା ବିସ୍ଫୋରଣ, ୨୦୦୫ରେ ଦିଲ୍ଲୀ ବିସ୍ଫୋରଣ, ୨୦୦୮ ରେ ମୁମ୍ବାଇ ତାଜ୍ ଆଦି ହୋଟେଲ ଆକ୍ରମଣ, ୨୦୧୫ ରେ ମଣିପୁର ବିସ୍ଫୋରଣ ତଥା ମିଆଁମାର ସୀମା ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ, ୨୦୧୯ ରେ ପୁଲ୍‌ୱାମା ଆକ୍ରମଣ ପ୍ରଭୃତି ଲୋମଟାଙ୍କୁରା ଘଟଣା ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ଦୁଇ ଦଶକର ଜନମାନସକୁ ଆତଙ୍କିତ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ଏଭଳି ବାହ୍ୟ ଆକ୍ରମଣକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘଟୁଥିବା ବହୁ ବର୍ବରୋଚିତ ଘଟଣା

ସୃଜନ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ବଳିଷ୍ଠ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଯୋଗାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପସାହିତ୍ୟ ଏ ଦିଗରେ ସମୃଦ୍ଧ ପରି ମନେହୁଏ ନାହିଁ ।

୧୯୮୦ ମସିହାଠାରୁ ଅଦ୍ୟାବଧି ଦୀର୍ଘ ୪୩ ବର୍ଷ ଭିତରେ ବହୁ ନବୀନ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ଘଟିବା ସହ ନୂତନ ଚିନ୍ତାଚେତନା ତଥା ସମକାଳର ବହୁ ସମସ୍ୟାମାନ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । କାର୍ଗିଲ ଯୁଦ୍ଧ, ମହାବାତ୍ୟାର ପ୍ରଳୟଙ୍କାରୀ ରୂପ, ସୁନାମୀର ଭୟାବହତା, ମାଫିଆଗିରି, ଇଣ୍ଟରନେଟର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର ଆତଙ୍କବାଦୀଙ୍କ ନରସଂହାର, ସୀମା ଆନ୍ଦୋଳନ, ଆଞ୍ଚଳିକ ବିଭେଦତା, ନୂତନ ଜ୍ଞାନକୌଶଳର ପ୍ରୟୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟର କଂକ୍ରିଟ ମନସ୍କତା ମଣିଷକୁ ଦିନକୁ ଦିନ କଠୋର ତଥା କର୍କଶ କରି ଦେଉଛି । ଯାହାଫଳରେ ସେମାନଙ୍କଠାରେ ପରଂପରା, ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ନୈତିକତା, ମାନବିକତା ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ ଏବଂ ସେମାନେ ସଦା ସର୍ବଦା କ୍ଷମତାଶାଳୀ ଓ ଧନଶାଳୀ ହେବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ । କ୍ରମଶଃ ମଣିଷର ଏହି ବଡ଼ଲୋକୀ ହେବାର ପିପାସା ଗ୍ରାସକରି ଚାଲିଛି ତା'ର କୋମଳ ଭାବ ସମୂହକୁ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଦୁର୍ଘଟଣାଗ୍ରସ୍ତ ଆର୍ତ୍ତଚିତ୍କାର କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଚିକିତ୍ସା ଓ ସେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ପୋଲିସ୍, ମେଡିକାଲ ଷ୍ଟାଫ୍ ଓ ଜନସାଧାରଣ ଲୁଟି ନେଉଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ଅଳଙ୍କାର ଓ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଦାର୍ଥ । ସ୍ନେହ, ଦୟା, ସେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ହିଂସ୍ରତା, ପଶୁତ୍ୱ, ନିଷ୍ଠୁରତା ସାମ୍ପ୍ରତିକ ମଣିଷକୁ କିପରି ଗ୍ରାସ କରିଚାଲିଛି ଏବଂ ରକ୍ଷକ କିଭଳି ଭକ୍ଷକ ସାଜୁଛି ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ରୂପେ ପ୍ରତୀୟମାନ ହୋଇଛି ସାମ୍ପ୍ରତିକ କାଳଖଣ୍ଡରେ । ସାମ୍ପ୍ରତିକ କାଳରେ ମିଡିଆ କଲଚରର ବିକାଶ ହେତୁ ବାହାର ସଂସ୍କୃତି ନାଁରେ ଅପସଂସ୍କୃତିର ଅନୁପ୍ରବେଶ ସହିତ ବ୍ଲୁ-ଫିଲ୍ମର ସିଡି ଓ ସେକ୍ସ ର୍ୟାକେଟ୍‌ର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଜନଜୀବନକୁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ କରିଚାଲିଛି । ଯାହା ସମାଜରେ ଏକ ବୃହତ୍ ସମସ୍ୟା ରୂପେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଛି । ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଗଳ୍ପ ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହାହିଁ ଏକ ଉପାଦାନ ପାଲଟିଛି । ଏଥିସହିତ ପଞ୍ଜାବର ସନ୍ତ୍ରାସ ଓ ରକ୍ତପାତ, କାଶ୍ମୀରର ସଂକଟ, ବମ୍ବେ ବିସ୍ଫୋରଣ, ଗୁଜୁରାଟ ସମେତ ଯାବତୀୟ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା, ଧର୍ମୀୟ ମୌଳବାଦଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଶବିଦେଶର କ୍ରିୟାଶୀଳ ନକ୍ସଲବାଦ ବା ମାଓବାଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁକିଛି ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ନୂଆ ଘଟଣା ଓ ନୂଆ ପୃଷ୍ଠପଟ୍ଟ ଯୋଗାଇଛି ।

ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଦୁଇ ଦଶକ ଏବଂ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ଦୁଇ ଦଶକ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ଜଗତରେ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ସମୟ । ଏହି ଦଶକରେ ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ଚିନ୍ତାଚେତନାର ବହୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠିପାରିଛି । ଅତଏବ୍ ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରେମ ପ୍ରତ୍ୟୟ, ଆଶା, ନିରାଶା ସହ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି ଗଳ୍ପକାରଙ୍କ ରାଜନୀତିକ ତଥା ସାମାଜିକ ସଚେତନ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ । ଏହି କାଳଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରୁଥିବା ଗଳ୍ପକାର ଗଣ ହେଲେ ପରେଶ ପଟ୍ଟନାୟକ, ପ୍ରକାଶ କୁମାର ପରିଡ଼ା, ଅଜୟ ସ୍ୱାଇଁ, କଇଳାଶ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଭୀମ ପୃଷ୍ଟି, ଗିରୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ, କୃପାସାଗର ସାହୁ, ସତ୍ୟପ୍ରିୟ ମହାଲିକ, ରବି ପଣ୍ଡା, ଦେବବ୍ରତ ମଦନରାୟ, ଦେବାଶିଷ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ପ୍ରକାଶ ମହାପାତ୍ର, ପ୍ରଦୀପ ଦାସ, ସୀତେଶ ତ୍ରିପାଠୀ, ଅରବିନ୍ଦ ରାୟ, ପାରମିତା ଶତପଥୀ, ଅରବିନ୍ଦ ଧଳ, ମମତାମୟୀ ଚୌଧୁରୀ, ତପନ ମହାପାତ୍ର, ପ୍ରଦୀପ ନାୟକ, ସରୋଜ ବଳ, ଅମରେଶ ବିଶ୍ୱାଳ, ସୁଜିତ କୁମାର ପଣ୍ଡା, ସଞ୍ଜୟ କୁମାର ବାଗ୍ ପ୍ରମୁଖ । କେବଳ ଆବେଗ, ଭାବପ୍ରବଣତା ଏମାନଙ୍କ ଗଳ୍ପର ବିଷୟବସ୍ତୁ ହୋଇ ରହି ନାହିଁ; ବରଂ ଜୀବନକୁ ଗଭୀର ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ସହିତ ତା'ର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ତତ୍‌ସହିତ ଜୀବନ ପ୍ରତି ଦେଖାଦେଇଛି ଗଳ୍ପକାରଙ୍କର ଅଧିକ ଅନ୍ୱେଷା ଓ ସଚେତନ ମନୋଭାବ । ବହୁ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଚରିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ସମୟ ଓ ସଭ୍ୟତାକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ସହ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ବିଶ୍ୱ ସହ ସମତାଳରେ ଗତି କରିଛି ଆଜିର ଗଳ୍ପସାହିତ୍ୟ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏବେର ଗାଳ୍ପିକ ଗଣ ବିଶ୍ୱ ଗ୍ରାମର ଜଣେ ଜଣେ ସଚେତନ ନାଗରିକ । ତେଣୁ ବିବର୍ତ୍ତନର ସ୍ୱର ହିଁ ଏକବିଂଶ ଗଳ୍ପ ଜଗତକୁ ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ତଥା ସମୟାନୁସାରୀ କରିପାରିଛି । ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଅନୁମେୟ ଯେ ଆଗାମୀ ସମୟରେ ଗଳ୍ପ ଜଗତକୁ ଅଧିକ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ଦିଗରେ ଏହି ଗାଳ୍ପିକମାନଙ୍କ ଭୂମିକାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ହେବ ନାହିଁ ।

ଅଧ୍ୟାପିକା, ଉପେନ୍ଦ୍ରନାଥ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ
ସୋର, ବାଲେଶ୍ୱର-୭୫୬୦୪୫
ଦୂରଭାଷ : ୭୮୯୪୯୨୭୪୩୪